REMZİ KİTABEVİ

W. Shakespeare

BİR YAZ GECESİ RÜYASI

W. Shakespeare
BİR YAZ GECESİ RÜYASI

BİR YAZ GECESİ RÜYASI

W. Shakespeare

Bir Yaz Gecesi Rüyası

Türkçesi:
Bülent Bozkurt

3. Basım

Remzi Kitabevi

BİR YAZ GECESİ RÜYASI / W. Shakespeare
Orijinal adı: *A Midsummer Night's Dream*

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-0344-8

BİRİNCİ BASIM: Mayıs, 1992
ÜÇÜNCÜ BASIM: Haziran, 1998

Remzi Kitabevi A.Ş., Selvili Mescit Sok. 3, Cağaloğlu 34440, İstanbul.
Tel (212) 513 9424-25, 513 9474-75, Faks (212) 522 9055

WEB SAYFASI : http://www.remzi.com.tr
E-POSTA : post@remzi.com.tr

Remzi Kitabevi A.Ş. tesislerinde basılmıştır.

İçindekiler

Shakespeare Üzerine, 7
Giriş, 13
Oyunun Özeti, 15
Kişiler, 17

Bir Yaz Gecesi Rüyası, 19

Notlar, 117
Kaynakça, 120

SHAKESPEARE

Bugünün edebiyat ve tiyatro dünyasında gereğince vurgulanmamış bir gerçek var: Shakespeare'in ne denli "büyük" olduğu değil, ne denli "ünlü" olduğu gerçeği. Birincisi, anlamı bulanık, öznel, sağlamasını yapması zor, genel bir yargı; ikincisiyse kanıtlarıyla ortada.

İngiliz (ve bir ölçüde Amerikan) dili, edebiyatı, kültürüyle ve Batı tiyatrosuyla yakından ilgilenen hiç kimse Shakespeare'i, sevmese bile, bilmeden edemez – niye sevmediğini bilmek için bile olsa.

Shakespeare (1564-1616), ölümünden bu yana giderek artan oranda İngiliz kültürüne, uygarlığına ve dünya tiyatrosuna sızmış, işlemiştir. Bugün, Shakespeare'den tek bir oyun görmemiş ya da okumamış, tek bir şiir duymamış bir İngiliz bile, zaman zaman farkında olmadan onu konuşur, onunla düşünür. Özdeyişleri atasözü olmuş, deyimleri, deyişleri, terimleri dili donatmıştır.

Shakespeare'i bilmeden tiyatro eleştirisi okuyamazsınız. Çünkü tüm eleştirmenler bildiğinizi varsayar. Değinilerin çoğunluğu onadır; örnekler ondan verilir, karşılaştırmalar onunla yapılır.

Romancılar, şairler, tiyatro yazarları, besteciler, filmciler, televizyon programcıları onun bir sözünden (esinlenerek) bir yapıt yaratırlar. Onun sözleri, işlediği konular, oyunları üzerine binlerce kitap yazılmıştır ve yazılmaktadır. Shakespeare yeni sanat ürünlerinin esin ve bu arada, pek çok anlamda, binlerce kişinin geçim kaynağıdır.

Shakespeare'i bilmek, Batı edebiyatına, tiyatrosuna, kültürüne ortak olmak demektir; o ortaklıktan bir şeyler kazanmak, kazandırmak demektir. Bütün bunlar aşağı yukarı kesin. Eğer bunların yanında okur-seyirci, bir "büyük" sanatçının sanatına da ortak olabilmişse, Hamlet'in tuttuğu aynada kendini ve insanı, çağını ve çağları görebilmişse, bu da az kazanç sayılmamalı.

Shakespeare'in yaşamı hakkında fazla bir şey bilinmiyor. Özellikle, sanatına ışık tutabilecek bilgiler ve belgeler günümüze ulaşmamış.

Güvenilir kaynaklardan hiçbiri bize Shakespeare'in gerek oyuncu gerek yazar olarak tiyatroya nasıl başladığını, oyunlarını hangi ortamda yazdığını, ömrünün son birkaç yılında ne yaptığını söylemiyor.

Ama elimizde, pek çoğu dünya tiyatrosunu sarsmış otuz beşi aşkın oyun, türünün yetkin örnekleri arasında sayılan bir soneler dizisi ve önemi küçümsenemeyecek birkaç uzun şiir var. Bu yapıtlar, 17. yüzyılın ortalarından başlayarak okur ve seyircilerde Shakespeare'i tanıma isteği doğurmuş ve yapılan araştırmalar sonucu sanatçının yaşamı, çağı ve toplumsal çevresiyle ilgili pek çok ipucu elde edilmiş. Bu ipuçlarının, yukarıda belirtildiği gibi, Shakespeare'in sanatını değerlendirmede köklü bir etkisi olmamakla birlikte, yazarı tarihsel ve toplumsal bir perspektife yerleştirme açısından yararı olabilir. Bu konuda ayrıntılı bilgi, Shakespeare üzerine yazılmış İngilizce ve Türkçe kaynaklardan edinilebilir. Burada kısa bir özetle yetinilmiştir.

Shakespeare'in yaşamına geçmeden önce, Shakespeare'in "okuruna" bir açıklamada bulunmak gerekiyor. Sanatçının, oyunlarını bir okur kitlesinden çok, sahne için yazdığını tekrarlamakta yarar var. Okur, kendini zaman zaman seyircinin, oyuncunun, yönetmen ve yapımcının yerine koymak zorunda; hayal gücünü son sınırına dek kullanmaya çalışmak, belki de okurken oyunu kafasının içinde sahnelemek zorunda. Satırların arası zaman zaman yalnızca bu yolla okunabiliyor.

Bir de, Shakespeare'in, çağının pek çok İngiliz yazarı gibi, söz sanatlarına olan düşkünlüğünü yadırgamamamak gerekiyor. Shakespeare bir söz cambazıydı: Yapıtları baştan başa kelime oyunlarıyla, alışılmadık benzetmelerle, çarpıcı kişileştirmelerle doludur. İnsan bir "çiğ tanesi" dir, bir "toz parçası"dır, dünya "tohuma kaçmış bir bahçe"dir, sevgi, ilkbaharda bir menekşe gibi, erken açan, ömrü kısa bir çiçektir, esip geçen bir kokudur; kimi insanların yapabilecekleri "doğumlarıyla sınırlanmıştır." "En temkinli genç kız bile, güzelliğini yalnız gökteki aya gösterse, yeterince tedbirsiz sayılır."

Shakespeare, 1564 yılında İngiltere'nin Stratford–upon-Avon kasabasında doğmuş. Babasının dericilik ve yün alım satımıyla uğraştığı ve zamanla belediyeye geçip yönetimde söz sahibi kişiler arasında yer aldığı biliniyor.

İlk ve ortaöğretimini Stratford'da yaptığı sanılıyor. O çağda okullarda öğretim dili genellikle Latinceymiş. Önemli ders konuları arasın-

da, dilbilgisi, konuşma ve yazma sanatı, mantık ve klasik edebiyat (eski Yunan ve Latin edebiyatı) geliyor. Shakespeare, okul yıllarında Ezop'un masallarını, Terentius ve Plautus'un oyunlarını okumuş, seyretmiş ve belki bu oyunlardan bir iki sahne oynamış olabilir. Shakespeare'in yine bu sıralarda Cicero, Vergilius, Horatius ve Ovidius'u aslından ya da çevirisinden okuduğu tahmin ediliyor.

Okul dışında renkli bir yaşam sürdüğü aşağı yukarı kesin. Stratford'un içinden geçen Avon nehrinin iki yakasında da verimli tarlalar, yeşil otlaklar ve bahçeler uzanıyormuş; Shakespeare'in kırları, bahçeleri, çiçekleri, hayvanları, doğayı çok sevdiği ve iyi tanıdığı oyunlarından anlaşılıyor.

Her pazar ailecek kiliseye giderlermiş. Hıristiyanlığın, her yönüyle Shakespeare üzerinde derin bir etki bıraktığı su götürmezse de, bu etki onu ilerde dinin öğretisini de tartışma konusu yapmaktan alıkoymamış.

Stratford'a sık sık gezici tiyatro kumpanyaları da uğrarmış. Shakespeare'in babası, bir ara bu kumpanyalara, oyunlarını belediye sınırları içinde sergileyebilmeleri için gerekli izni veren kişi olduğuna göre, yazarın da bu kumpanyaları iyi tanıdığı ve oyunlarını seyrettiği sanılıyor.

Shakespeare'in, okulu bitirdikten sonra ne işle uğraştığı bilinmiyor. 1582 yılında, 18 yaşındayken, Anne Hathaway'le evlenmiş. Eldeki belgelere göre, gelin kocasından sekiz yıl daha yaşlı ve nikâhta hamileymiş. Shakespeare'in Anne Hathaway'den 1583 yılında bir kızı, 1585 yılında da bir kız, bir oğlan ikizleri olmuş. İlk kızın adı Susanna, ikizlerin adları Hamnet ve Judith'miş.

Elimizde, bundan sonraki yedi yılla ilgili hiçbir bilgi yok. Shakespeare'in bu süre içinde ne yaptığına ilişkin tahminler yürütülüyor: Öğretmenlik, avukatlık, askerlik, matbaacılık, gemicilik, aktörlük yapmış; yurtiçinde ya da dışında gezmiş olabilir.

Bilinen tek şey, bu yedi yıl içinde Stratford'dan çıkıp Londra'ya geldiği, bir tiyatro kumpanyasına katıldığı, şiir ve oyun yazmaya başladığı. 1592 yılında, yazar Robert Greene'in, hem aktörlük hem de oyun yazarlığı yapan Shakespeare için "ülkede yalnızca kendinin, sahne dünyasını sarsabildiğini ("Shakescene") sanan bir yeni yetme" ("upstart crow") dediğini biliyoruz.

1596'dan başlayarak Shakespeare'in ününün artmaya başladığını, Stratford ve Londra'daki kayıtlardan öğreniyoruz. 1598'de Francis

Meres adlı bir yazar, Shakespeare'i Plautus ve Seneca'yla kıyaslayarak, "Hem komedi hem de tragedya türünde ülkemizin en iyi yazarlarından biri" diyor.

Bu yıldan sonra Shakespeare'in yazarlıktan oldukça yüksek sayılabilecek bir gelir sağladığı, Stratford ve Londra'da mal mülk satın aldığı biliniyor. O gün için birer "meslek" bile sayılmayan oyun yazarlığı ve belki de aktörlükten, Shakespeare'in nerdeyse zengin olması, başarısının boyutlan hakkında bir fikir verebilir.

Ömrünün son yıllarında sağlığının pek yerinde olmadığı sanılıyor. 1616 yılında ölen Shakespeare için 1623 yılında Stratford'da bir anıt dikilmiş. Bu anıtın üzerindeki yazıda Shakespeare, Sokrates ve Vergilius'la aynı düzeyde görülüyor. Aynı yıl oyunlarının ilk toplu basımı (first folio) yapılmış.

Shakespeare'in bir anlamda "tam zamanında" doğduğu söylenebilir. İngiltere bu sırada her yönden bir ilerleme devrine girmiş. Protestan ve Katolikler arasındaki çatışmalar durulmuş, ülke güçlenmeye ve zenginleşmeye başlamış. Kraliçe Elizabeth sağlam ve sağduyulu bir yönetimle ülkede birlik sağlamayı başarmış. Yurtseverlik duygusu giderek artmaktaymış. Avrupa'da başlayan Rönesans ("yeniden doğuş") İngiltere'de de etkisini göstermiş. Klasik çağ kültürü ile ilgili yeni bilgiler İngiltere'ye de aktarılmış. Sanatın her dalı bir gelişme içinde olmakla birlikte, özellikle tiyatro ve edebiyat alanlarında olağanüstü bir canlılık görülmüş. Ovidius, Apuleius, Horatius, Heliodorus, Plutarkhos, Homeros, Seneca, Vergilius gibi yazarlar İngilizceye çevrilmiş. Shakespeare'in, özellikle Ovidius ve Plutarkhos'tan büyük ölçüde etkilendiği sanılıyor. Eski, yeni; İngiltere içinde, dışında, başka pek çok yazarın da Shakespeare'e esin kaynağı olduğu biliniyor. Bu yazarlardan başlıcalan şunlar: Boccaccio, Chaucer, Holinshed, Lyly, Spenser, Sidney, Greene, Nashe, Montaigne.

Shakespeare'in şiirleri arasında, özellikle *Soneler* anılmaya değer. Oyunlarından en tanınmışlan ise: *Hamlet*, *Macbeth*, *Kral Lear*, *Othello*, *Romeo ve Juliet*, *Venedik Taciri*, *Julius Caesar*, *Antonius ve Kleopatra*, *Fırtına*, *IV. Henry*, *Bir Yaz Gecesi Rüyası*, *Kuru Gürültü*, *Size Nasıl Geliyorsa Öyledir* ve *On İkinci Gece*.

B.B

Kaynaklar

Campbell, O.J. and Quinn. E. G. (eds.) *A Shakespeare Encyclopedia* (London, 1966)
Halliday, F.E., *Shakespeare: A Pictorial Biography* (London 1953)
Schoenbaum, S., *Shakespeare: A Compact Documentary Life* (Oxford, 1977)

BİR YAZ GECESİ RÜYASI

Shakespeare'in en renkli ve çok yönlü oyunlarından biri olan *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'nın ilk basımı 1600 yılında yapılmıştır. Oyunun 1594 yılında yazıldığı ve oynandığı sanılmaktadır; belgelere geçen ilk oynanışı ise *A Play of Robin Goodfellow* adıyla 1604 yılında olmuştur. Francis Meres, 1598 yılında basılan *Palladis Tamia: Wit's Treasury* adlı yapıtında *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'ndan da söz eder.

Oyunda Chaucer'ın *"Knight's Tale"*inden, Ovidius'un *Dönüşümler*'inden ve İngiliz halk masallarından izler olmakla birlikte, konunun büyük ölçüde Shakespeare'in buluşu olduğu sanılıyor.

Oyunun sahne tarihçesinde genellikle renkli, gösterişli, çarpıcı kostüm ve dekorlar dikkati çeker. Bu tür yorumlarn sık sık oyunun şiirsel güzelliğini gölgelediği söylenmektedir. Bu oyunun, çağımızın en ilginç yorumlarından biri, 1970 yılında Peter Brook tarafından Stratford-upon-Avon'da yapılmıştır.

Aşk ve evlilik oyunun odak noktalarından birini oluşturur. Oyunun başında Atina Dükü Theseus'la Amazonlar Kraliçesi Hippolyta evlenmek üzeredirler. Atinalı dört âşık (Lysander, Hermia, Demetrius, Helena) zikzaklı, çapraz ve karmaşık ilişkilerden sonra uygun biçimde eşleşirler. Periler Kralı Oberon ve Kraliçesi Titania'nın evliliği biraz sürtüşmeli geçmektedir, ama "ölümlülerin" evlilik sorunlarına karışmaktan da geri durmazlar. Evliliğe övgü niteliğindeki son sahneler de perilere ayrılmıştır.Oyunun sonundaki evlilikler dizisi için eğlence düzenleme işi Atinalı işçilere düşer.

Pek çok "romantik komedi"de görüldüğü gibi evlilik, olayların doğal sonucu olmakla birlikte, daha önce aşılması gereken engeller vardır. Genç âşıklar arasındaki yanlış anlamalar, Puck'ın işe karışmasıyla çıkmaza dönüşür. "Ölümlülerin" mutluluğa kavuşabilmesi için, önce Periler Kralı ve Kraliçesi arasındaki anlaşmazlığın çözümlenmesi ge-

rekmektedir. Doğaüstü dünya ve bu dünyanın kişileri, biraz da, özellikle aşk konusunda, insan davranışlarını etkileyen açıklanamaz güçleri simgeler.

Shakespeare ayrıca, insanın düşünce gücüyle hayal gücü arasındaki ilişkiye değinir: Aşkta olduğu gibi sanatsal yaratıcılıkta da hayal gücünün önemini vurgular. Genç âşıklar kendi duygulan karşısında şaşkına dönerler. İşçi-oyuncular, görünüşle gerçeği birbirinden nasıl ayıracaklarını bilemezler bir türlü. Ormana giderken toplum yaşamından ve kısıtlamalarından geçici olarak kurtulan âşıklar, ormandaki rüya ülkesinden daha akıllanmış ve doğaüstü güçlerin yardımıyla da olsa, belli bir uyuma kavuşmuş olarak dönerler. İşçi-oyuncuların en göze çarpanı Bottom, bir ara kendi kişiliğinden sıyrılır ve Periler Kraliçesiyle, "duyulmadık bir rüyada" unutulmaz dakikalar yaşar. Olan bitenlere düşüncesi ve aklıyla bakan Atina Dükü Theseus her şeyi, "acayip ve inanılmaz bir peri masalı" olarak görür. Ama, Amazonlar Kraliçesi Hippolyta "Kalıcı, gerçek bir şeyler var burda" demeden edemez.

Son perdede renkli bir kutlama töreni yer alır. Burada da yine gerçekle hayalin çatışan yönlerine değinilir. Kişinin, karşısına çıkabilecek her şeye açık ve hazır olması onu bilgeliğe götürebilecektir; bu arada yaşamın acı gerçekleri de bilinmeli ve olduğu gibi kabul edilmelidir. Oyunun sonunda iyi niyet ve anlayış kavramları vurgulanır. "Yumurcak Peri" Puck, seyirciye karşı yaptığı konuşmada, gördüğümüz şeyleri gerçek ya da hayal olarak kabul etmekte özgür olduğumuzu belirtir:

Biz gölgeler, kusur işlediysek eğer,
Şöyle düşünün ve bizi hoş görün:
Bu hayaller görünürken sahnemizde,
Siz de biraz kestirdiniz yerinizde.

Seyircinin iyi niyeti, oyuncunun daha iyi oynamasına yardımcı olabilecek, hayali gerçeğe dönüştürebilecektir.

OYUNUN ÖZETİ

Bir Yaz Gecesi Rüyası, William Shakespeare'in, değişik yorum ve uyarlamalarla her devirde, en sık sahnelenen oyunlarından biridir. Oyun şaşkın insanoğlunun şaşırtıcı yaşam karşısında düştüğü tuhaf durumları konu alır diyebiliriz. Aşk ve evlilik, oyunun odak noktalarından birini oluşturur. Oyunun başında, Atina Dükü Theseus'la Amazonlar Kraliçesi Hippolyta evlenmek üzeredirler. Bu arada, Atinalı dört âşık, karmaşık, zikzaklı aşk ilişkileri içindedir: Bu gençlerden Lysander ve Hermia birbirini sevmektedir, Hermia'ya Demetrius da âşıktır; Demetrius'a ise Helena tutkundur. Hermia'nın babası Egeus, kızını Lysander'a değil Demetrius'a vermek ister. Bu nedenle, Lysander'la Hermia, Atina dışındaki ormana kaçmayı kararlaştırırlar. Hermia'yı seven Demetrius da peşlerine düşer; Demetrius'u seven Helena işe onun peşindedir.

Bu arada, Elizabeth çağından kopup gelme bir grup esnaf, Atina Dükü ile Amazonlar Kraliçesinin düğün şenlikleri sırasında sergilenmek üzere bir oyun hazırlamaktadırlar. *Pyramus'la Thisbe'nin İçli ve Hazin Komik Aşka ve Haince Ölümleri* acıklı bir oyun olacaktır. Amatör olduklarını bile bilmeyecek kadar katıksız amatör olan işçilerin en büyük kaygısı, seyircilerin oyundan fazlaca etkilenip, dehşete düşebilecekleridir. Bu nedenle korkulu sahneleri "gerekli" (!) açıklamalarla biraz ılıştırmaya ve rollerini çok gerçekçi oynamamaya karar verirler. Bu oyunda, Pyramus'la Thisbe'nin evlenmelerine aileleri karşı çıkar. Âşıklar, iki ailenin evlerini ayıran duvardaki bir delikten aşk yemini ederler ve Babil surlarının dışında, Ninus'un mezarı başında buluşmayı kararlaştırırlar. Buluşma yerine önce Thisbe gelir. Sesini duyduğu aslandan kaçarken şalını yere düşürür. Daha sonra gelen Pyramus, aslanın dişleyip, başka bir avdan ağzında kalan kana buladığı şalı bulur; Thisbe'nin öldüğünü sanarak kendini öldürür. Saklandığı mağaradan

çıkan Thisbe, Pyramus'u ölü bulunca kendini kılıcın üstüne atar. İşçi oyuncular bu oyunda dekor kullanmak yerine, aslan, ay ışığı ve duvar gibi rolleri de kendileri üstlenirler.

Bu kişilerle birlikte, Periler Kralı Oberon ve Kraliçesi Titania da ormandadır. Kral ve Kraliçe, bir çalıntı çocuk yüzünden kavgalıdırlar. Oberon bir yolunu bulur ve Titania uyurken gözlerine tılsımlı bir çiçeğin suyunu sıkar. Titania uyandığında gördüğü ilk yaratığa âşık olacaktır.

Titania uyandığında karşısında Bottom'ı bulur ve ona vurulur. Bottom oyun sergileyecek işçilerden biridir ve kafası o ara, Oberon'un yaramaz uşağı Puck tarafından bir eşek kafasına dönüştürülmüştür.

Puck ayrıca, efendisinin buyruğuyla, Demetrius'la Helena'yı eşleştirmeye çalışırken, tılsımlı çiçeğin suyunu yanlışlıkla Lysander'ın gözüne sıkmış ve onun Helena'ya âşık olmasına yol açmıştır.

Sonunda büyüler yeniden düzenlenir, âşıklar uygun biçimde eşleşir ve işçi oyuncular hazırladıkları ilginç oyunu sergilerler.

KİŞİLER

THESEUS: Atina Dükü
HIPPOLYTA: Amazonlar Kraliçesi, Theseus'un nişanlısı
EGEUS: Hermia'nın babası
HERMIA: Egeus'un kızı, Lysander'a âşık
LYSANDER: Hermia'nın sevdiği genç
DEMETRIUS: Hermia ile evlenmek istiyor
HELENA: Demetrius'a âşık
PHILOSTRATE: Theseus'un şenlikçibaşısı.

OBERON: Periler Kralı
TITANIA: Periler Kraliçesi
PUCK ya da Robin Goodfellow: Peri
BEZELYE ÇİÇEĞİ: Peri
ÖRÜMCEK AĞI: Peri
PERVANE: Peri
HARDAL TOHUMU: Peri

PETER QUINCE : Marangoz; ara oyunda Önsöz
NICK BOTTOM: Dokumacı; ara oyunda Pyramus
FRANCIS FLUTE : Körükçü; ara oyunda Thisbe
TOM SNOUT: Tenekeci; ara oyunda Duvar
SNUG: Doğramacı; ara oyunda Aslan
ROBIN STARVELING: Terzi; ara oyunda Ay Işığı

Oberon ve Titania'nın hizmetindeki periler,
Theseus ve Hippolyta'nın yanındaki lordlar,
saraylılar, yardımcılar

BİR YAZ GECESİ RÜYASI

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Theseus'un sarayı. Theseus, Hippolyta, Philostrate, saraylılar ve hizmetkârlar)

THESEUS

Düğünümüz yaklaşıyor sevgili Hippolyta.
Sevinç dolu dört gün sonra, yeni bir ay belirecek gökte.
Şu eski ay da nasıl ağırdan alıyor değil mi?
Babasından kalma parayla oğlunun arasına giren
Bir dul eş ya da üvey ana gibi,
İsteklerimle benim arama giriyor bu ay.

HIPPOLYTA

Üzülme, dört günü geceler yutuverir hemen;
Dört gecelik rüyada, zaman uçup gidiverir;
Ve bir bakarsın gökteki ay,
Sanki yeni kurulmuş gümüşten bir yay gibi,
Şölenlerimizi izler, gecemizi aydınlatır.

THESEUS

Haydi Philostrate,
Git kaldır Atinalı gençleri, eğlenceler başlasın.
Koş, şenlikler perisini uyandır,
Hoplasın, zıplasın, ortalığı birbirine katsın.
Melankoliye de söyle, cenazelerine baksın;
Soluk yüzüne yer yok düğünümüzde.

(Philostrate çıkar.)

Hippolyta, senin gönlüne kılıcımla girdim,
Aşkını kazanma yolunda kırdığım oldu seni; (1)
Ama şimdi hepsi geride kaldı, düğün günümüz geldi:
Eğlenecek, coşacak herkes, ikimizi kutlayacak.

(Egeus, kızı Hermia, Lysander ve Demetrius girerler.)

EGEUS
Kutlu olsun, şanlı dükümüz!

THESEUS
Teşekkürler, sevgili Egeus. Ne haber, nasılsın?

EGEUS
Hiç sormayın, derdim büyük.
Kızım Hermia beni çok üzüyor. – Gelsene Demetrius!
Sayın lordum, kızımı bu gence verecektim – Yaklaş Lysander!
Ama bu adam büyüledi onu, gönlünü çeldi.
Sen Lysander, kızıma şiirler yazdın sen;
Armağanlar verdin ona, yalan aşkını yalan sözlere döktün;
Penceresine gelip şarkılar söyledin ay ışığında;
Sinsi sinsi sokuldun, aşkına yerleştin.
Yüzükler, bilezikler, cicili bicili oyuncaklar,
İncik boncuk, takılar, çiçekler, şekerlerle,
Toy gençleri kandıran çerden çöpten şeylerle,
Dolap düzenle, evladımın gönlünü çaldın;
Uysal yavrumu dik başlı bir şirrete döndürdün.
Saygıdeğer lordum, eğer kızım burada sizin önünüzde,
Demetrius'la evlenmeye razı olmazsa
Atina yasalarının bana tanıdığı yetkiye dayanarak,
Kız benim olduğuna göre, izninizle,
Onu, kime dilersem ona vermek istiyorum.
Ya benim seçtiğim şu gençle evlenir,
Ya da yasalarımızda açıkça belirtildiği gibi,
Ölümün kucağına bırakır kendini.

THESEUS
Söyle bakalım, ne diyorsun Hermia?
Unutma ki, sevgili kızım, Tanrı neyse, baban da odur senin için:
Tüm güzelliklerini ona borçlusun;
Balmumuna damgasını basmış, seni çıkarmıştır oraya.
O damgayı yerinde bırakacak olan da
Bozacak olan da odur. – Demetrius değerli bir genç.

HERMIA
Lysander da öyle.

THESEUS
O başka, öyledir elbet;
Ama şu durumda, baban onu uygun görmediğine göre,
Öteki daha değerli sayılmalı.

HERMIA
Babam bir de benim gözlerimle baksaydı keşke!

THESEUS
Senin gözlerin onun yargısıyla baksa olmaz mı?

HERMIA
Beni bağışlayın sayın lordum.
Bilmem böyle konuşmak bana yakışır mı;
Huzurunuzda haddimi aşıyorum belki,
Ama, diyelim ki Demetrius'la evlenmeyi reddettim;
Lütfen söyler misiniz, en kötü ne gelebilir başıma?

THESEUS
Ya öleceksin,
Ya da bundan böyle erkek yüzüne bakmayacaksın.
İşte bu nedenle iyi düşün Hermia;
İsteklerini, duygularını iyi tart, gençliğini unutma.
Düşün bakalım, babanın sözünü dinlemezsen,
Rahibe giysilerine katlanabilecek misin,

Sonsuza dek karanlık bir manastırda kapalı kalmaya,
Gökteki soğuk, kısır aya [2] cılız ilahiler söyleyerek,
Ömür boyu dölsüz bir rahibe gibi yaşamaya dayanabilecek misin?

Böyle bir kızlık yolculuğuna çıkanlar,
Duygularına böyle gem vuranlar, üç kez kutsaldır;
Ama yeryüzünde damıtılan gül de daha mutludur;
Diken üstünde el değmeden kurur gider yoksa;
Tek başına büyür, yaşar ve ölür.

HERMIA

Ruhum ve bedenimle,
Böyle bir boyunduruğun altına girmektense,
Kızlığımı kendime saklar,
Olduğum gibi büyür, yaşar ve ölürüm, sayın lordum.

THESEUS

Acele etme, biraz daha düşün ve yeni ay çıktığında
– Sevdiğimle beni sonsuzluğa dek birbirimize bağlayacak
Eşlik bağının perçinleneceği gün –
Ya babanın isteğine karşı gelmekten ölmeye hazır ol,
Ya Demetrius'la evlenmeye,
Ya da Diana Tapınağında
Ömrünün sonuna dek yalnız ve yalın bir yaşam sürmeye.

DEMETRIUS

Haydi sevgili Hermia, bırak direnmeyi;
Lysander, sen de vazgeç bu yanlış tutumdan,
Benim olanı bana bırak.

LYSANDER

Babasının sevgisi senin işte, Demetrius,
Hermia'nınki bana kalsın. Sen babasıyla evlen.

EGEUS

İşi alaya döktün bakıyorum! Evet, sevgim onundur.

Ve benim olanı da sevgim onun kılacak.
Kız da benim olduğuna göre,
Üzerindeki tüm haklarımı Demetrius'a devrediyorum.

LYSANDER

Benim ailem de onunki kadar soylu lordum;
O varlıklıysa, ben de varlıklıyım. Sevgim onunkinden çok.
Geleceğim en az Demetrius'un geleceği kadar parlak
Ve – her şeyin ötesinde – güzel Hermia beni seviyor.
Öyleyse ben neden kullanmayayım hakkımı?
İşte yüzüne söylüyorum:
Demetrius, Nedar'ın kızı Helena'yla sevişti
Ve onu kendine bağladı. Zavallı kızcağız da
Şimdi bu lekeli, bu vefasız adam için yanıp tutuşuyor,
Tapıyor ona.

THESEUS

Doğrusu bunları ben de duydum
Ve Demetrius'a sormayı düşündüm.
Ama işlerim öyle çok ki, bu konu aklımdan çıkmış.
Gel Demetrius, sen de Egeus, gidelim; sizinle özel
konuşacaklarım var.
Sana gelince, sevgili Hermia, dikkat et:
Heveslerin, babanın buyrukları dışına taşmasın,
Yoksa Atina yasalarını bulursun karşında,
Bu yasaları biz bile yumuşatamayız.
Ya ölüm bekliyor olacak seni, ya erkeksiz bir yaşam.
Gel Hippolyta. Hadi hadi, gül biraz sevgilim.
Demetrius, Egeus, gidelim; düğün hazırlıkları bizi bekliyor.
Ayrıca, sizi de yakından ilgilendiren bir konuda konuşacağız.

EGEUS

Sizinle gelmek zevkli bir görev.

(Lysander ve Hermia dışında herkes çıkar.)

LYSANDER
Ne o sevgilim, niye sararmış yüzün öyle?
Ne çabuk solmuş yanaklarındaki güller!

HERMIA
Yağmursuzluktandır belki, ama gözlerimdeki fırtınalar
Yağmuru bile getirecek nerdeyse.

LYSANDER
Ah, öyle deme!
Okuduğum kitaplara, duyduğum masallara bakılırsa,
Gerçek aşkın yolu dikensiz olmazmış hiç:
Kimi sevenlerin soyu sopu uyuşmaz –

HERMIA
Ah Tanrım! Gökte uçan köle olur mu yerdekine!

LYSANDER
Kimi, yaşça denk düşmezmiş kimine–

HERMIA
Ne yazık! Koca adam bağlanır mı minicik kıza!

LYSANDER
Ya da birinin seçtiği dost, dost görünmezmiş birine –

HERMIA
Ne korkunç! Başkasının gözüyle seçer mi kişi seveceğini!

LYSANDER
Sonunda bir uyum çıksa bile ortaya,
Bir bakarsın çepeçevre kuşatılmış:
Ölümle, savaşla ya da hastalıkla.
Ve bir anlık ses gibi ömürsüz kalmış;
Gölge gibi, bir var bir yok; rüya gibi, kısacık;
Karanlık gecede çakan şimşek gibi
Birden coşup yeri göğü seriyor gözler önüne
Ve daha insan kendini toplayıp "Şuraya bak!" diyemeden,
Karanlığın çeneleri açılıp her şeyi yutuyor.

İşte böyle, göz açıp kapamadan yok oluyor.
Parıldayan ne varsa yaşamda.

HERMIA
Sevenlerin alnında bu yazılmış demek ki.
Zavallı aşkın peşinden hiç ayrılmayan
Düşünceler, rüyalar, hıçkırıklar, dilekler ve gözyaşları gibi.
Bu da kaderde varsa, katlanmaktan başka ne gelir elden.

LYSANDER
Çok doğru söyledin. Öyleyse, dinle Hermia
Hali vakti yerinde dul bir teyzem var,
Hiç çocuğu olmamış; beni evladı gibi sever.
Evi Atina'dan yedi fersah uzakta;
Orada evlenebiliriz tatlı Hermia;
Atina yasalarının sivri ucu oraya erişemez.
Eğer beni seviyorsan, yarın gece babanın evinden usulca kaç.
Şehrin dışındaki orman var ya – Hani sen, ben ve Helena,
İlkbaharın gelişini kutlamıştık geçende –
İşte orda bekleyeceğim seni.

HERMIA
Sevgili Lysander, işte yemin ediyorum,
Kupid'in en güçlü yayı, altın uçlu ve seçkin oku [3] adına;
Venüs'ün tertemiz kumruları, [4]
Ruhları perçinleyen, sevenleri kavuşturan her şey adına;
İki yüzlü Troyalı yelken açmış giderken,
Kartacalı eceyi yakıp kavuran ateş adına; [5]
Kadınların ettiği yeminleri kat kat aşan,
Erkeklerin bozduğu tüm yeminler adına yemin ediyorum,
Dediğin yerde yarın gelip seni bulacağım.

LYSANDER
Sözünü unutma sevdiğim. İşte Helena geliyor.

(Helena girer.)

HERMIA
Bu ne telaş güzel kız, nereye böyle?

HELENA
Bana güzel mi diyorsun? Geri al o 'güzel'i.
Demetrius'un sevdiği güzel sende. Ne mutlu o güzele!
Gözlerin birer kılavuz yıldız sanki,
Sözlerin unutulmaz birer ezgi;
Öyle ki, ekinler yeşerdiğinde,
Bahar çiçeklerinde goncalar belirdiğinde,
Tarlakuşunu değil seni gözler çobanlar, senin sesini özler.
Hastalık kapar gibi güzellik de kapsaydık ya!
Senin güzelliğini kapmak isterdim ben, Hermia.
Kulaklarım sesini, gözlerim gözlerini,
Dilim, dilindeki tatlı ezgiyi kapsın isterdim.
Demetrius dışında, dünya benim olsaydı,
Her şeyimi verirdim, sen olabilmek için.
Bana da öğret ne olur, nasıl bakıyorsun;
Ne yapıyorsun da çeliyorsun yüreğini böyle?

HERMIA
Surat etsem de, geri durmuyor sevmekten.

HELENA
Ah, çatık kaşlarındaki hüner, gülüşlerimde niye yok sanki!

HERMIA
Lanetler yağdırsam da, sevgi görüyorum ondan.

HELENA
Ah, dualarım niye böyle yumuşatamaz ki yüreğini!

HERMIA
Nefretim arttıkça, peşimden ayrılmaz oluyor.

HELENA
Sevgim arttıkça, nefreti de kat kat artıyor.

HERMIA

O şaşkınsa, Helena, benim kusurum ne?

HELENA

Güzelliğin elbette. Keşke bende olsaydı bu kusur!

HERMIA

Üzülme. Bir daha yüzümü görmeyecek.
Lysander'la birlikte buradan kaçıyoruz.
Lysander'ı görmeden önce, Atina cennet görünüyordu gözüme.
Demek ne güçler var ki sevdiğimde,
Cenneti böyle cehenneme döndürdü.

LYSANDER

Helen, sana niyetimizi açalım:
Yarın gece, Ay Tanrıçası gümüşten yüzünü
Suyun aynasında gördüğünde,
Otların ucuna damla damla inciler kondurduğunda,
Sevdalılar bilecek, gizlice kaçma zamanı gelmiştir yine.
Atina kapılarından o ara sıyrılmayı düşündük biz de.

HERMIA

Şehir dışındaki ormanı biliyorsun.
Hani hep giderdik ya seninle,
Sarı çiçeklerin üzerine uzanır, tatlı tatlı konuşur,
İçimizi dökerdik birbirimize; işte orda buluşacağız.
Sonra Atina'dan çevireceğiz artık gözlerimizi,
Yeni dostlar, yabancı yoldaşlar arayacağız.
Elveda sevgili oyun arkadaşım, bizim için dua et.
Demetrius'la da talihin açık olsun. Sözünü unutma Lysander;
Yarın gece yarısına dek birbirimizle beslenemeyecek gözlerimiz.

LYSANDER

Unutmayacağım Hermia.

(Hermia çıkar.)

Hoşça kal Helena. Sen ona nasıl tapıyorsan,
Dilerim Demetrius da sana tapar.

(Lysander çıkar.)

HELENA

Kimi insanlar ne mutlu olabiliyor!
Atina'da kime sorsanız, ben de onun kadar güzelim.
Ama ne önemi var, Demetrius öyle düşünmüyor ya!
Ondan başka herkesin bildiğini bilmek istemiyor.
Hermia'nın gözlerine taparken o nasıl yanılıyorsa,
Onun her şeyini beğenirken ben de öyle yanılıyorum.
Sıradan, çirkin, çarpık şeyleri bile
Aşk değiştirebilir, biçimli, değerli kılabilir.
Aşk gördüğünü gözleriyle değil, hayaliyle görür,
Kanatlı Kupid resimlerde işte bu yüzden kördür.
Durup düşünme nedir, hiç bilmez aşk,
Kanadı var, gözü yoktur; bakmadan uçar gider.
Aşk bir çocuktur derler ya, nedeni budur işte,
Öyle çok yanılır ki yaptığı seçimlerde.
Oyun oynayan çocukların ettiği yeminler gibi,
Aşk uğruna yalan yere yeminler edilir her yerde;
Demetrius da Hermia'nın gözlerine bakmadan önce
Dolu gibi yeminler yağdırmıştı, yalnız seninim diye.
Ama Hermia'nın sıcaklığıyla çözülüverdi dolu taneleri,
Yeminler sağanak oldu, eriyip gidiverdi.
Şimdi gidip Hermia'nın kaçtığını ona söylemeli,
Yarın gece peşinden ormana gidecektir.
Verdiğim bilgiye karşı bir teşekkür bile alsam,
Çabalarım hiç boşa gitmemiş demektir.
Onu orada görmemle yitirmem bir olacak,
Biliyorum, acılarım kat kat çoğalacak.

(Çıkar.)

İkinci Sahne

(Atina. Quince'in evi. Marangoz Quince, doğramacı Snug, dokumacı Bottom, körükçü Flute, tenekeci Snout, terzi Starveling)

QUINCE
Herkes burada mı?

BOTTOM
Hepsinin adını genellikle okusan iyi olur, listede olduğu gibi, tek tek.

QUINCE
Elimde şu gördüğünüz kâğıtta adı yazılı kişilerin her biri, dük ve düşesin düğün gecesi sergileyeceğimiz oyunda yer almaya tüm Atina çapında uygun görülmüştür.

BOTTOM
Hadi bakalım, dostum Peter Quince, önce oyunun konusunu açıkla, sonra oyuncuların adlarını oku ve böylece sonuca bağla.

QUINCE
Evet, oyunumuzun adı *Pyramus'la Thisbe'nin İçli ve Hazin Komik Aşkı ve Haince Ölümleri.*(6)

BOTTOM
Gördüğünüz gibi, çok ustalıklı bir eser; üstelik eğlenceli de. Şimdi, Peter Quince, elindeki kâğıtta yazılı olduğu gibi oyuncuları çağırabilirsin. Baylar, açılın bakalım.

QUINCE
Adını okuduğum seslensin. Nick Bottom, dokumacı.

BOTTOM
Burda. Rolümü söyle ve devam et.

QUINCE
Bottom, sen Pyramus'u oynayacaksın.

BOTTOM
Nedir bu Pyramus, sevdalı mı zalim mi?

QUINCE
Aşk uğruna kendini kahramanca öldürten bir sevdalı.

BOTTOM
Öyleyse, bu rolün hakkını vermek için gözyaşı gerekecek. Bu iş bana düşerse, seyirciler gözlerine dikkat etsin! Sellere yol açabilirim. Acıklı yerlerde ölçülü davranmak en iyisi. Evet, geçelim – Yalnız, şu da var ki zalim rolü bana çok daha uygun olurdu. Herkül'ü oynasam da bir görseniz; ya da sesimle, gösterişimle, sahneyi darmadağın edecek bir rol:

Gümbür gümbür kayalar
Yeri göğü inletir
Zindan duvarlarını
Çatır çatır çatlatır

Ufuktan çıkar güneş
Parıl parıl parıldar
Karşısında ne varsa
Ya ışıtır ya yakar

Çok iyiydi doğrusu! – Neyse, öteki oyunculara geçelim. – Herkül budur işte, zalim buna denir. Âşıklar biraz daha acıklı olur.

QUINCE
Francis Flute, körükçü.

FLUTE
Burda, Peter Quince.

QUINCE
Flute, sen Thisbe'yi alacaksın.

FLUTE
Nasıl biri Thisbe? Macera peşinde koşan bir şövalye mi?

QUINCE
Hayır, Pyramus'un sevdiği kız.

FLUTE
Aman ne olur, kadın rolü vermeyin bana. Sakalım çıkıyor. (7)

QUINCE
Çıksın, önemli değil. Maskeyle oynarsın ve en küçük sesinle konuşursun.

BOTTOM
Yüzümü gizleyebilirsem, Thisbe'yi de oynarım isterseniz. Korkunç küçük bir sesle konuşurum: "Thisne, Thisne!" "Ah, Pyramus, canım sevdiğim; işte senin canın Thisbe'n, biricik sevgilin."

QUINCE
Hayır hayır, olmaz; sen Pyramus'u oynayacaksın. Flute, sen de Thisbe'yi.

BOTTOM
Pekâlâ, devam.

QUINCE
Robin Starveling, terzi.

STARVELING
Burda, Peter Quince.

QUINCE
Robin Starveling, sen Thisbe'nin annesini oynayacaksın. Tom Snout, tenekeci.

SNOUT
Burda, Peter Quince.

QUINCE
Sen Pyramus'un babası olacaksın, ben de Thisbe'nin babası; Doğramacı Snug, aslan rolü senin; böylece oyunumuzu kurmuş olduk herhalde.

SNUG
Aslanın rolü yazılı mı sende? Yazılıysa lütfen verin bana. Biraz yavaş çalışırım da.

QUINCE

Çalışmadan da yapabilirsin; kükreyeceksin yalnızca.

BOTTOM

Aslanı da ben oynayabilir miyim? Öyle bir kükrerim ki, beni duyanın yüreği hoplar. Kükrediğimi bir duysun dük, göreceksiniz kendini tutamayarak, "Bir daha kükresin, bir daha kükresin" diye bağıracak.

QUINCE

Çok korkunç yaparsan bunu, düşesin de, öteki hanımların da ödünü patlatırsın sonra, çığlık çığlığa haykırmaya başlarlar; bu da hepimizi astırmaya yeter.

HEPSİ BİRDEN

Evet, hepimizi astırır bu, birimizi bırakmaz.

BOTTOM

Doğru söylüyorsunuz dostlar, hanımları korkutur, akıllarını başlarından alırsanız, bizi asmaktan başka bir şey gelmeyecektir ellerinden. Ama sesimi bir ayarlar, öyle tatlı tatlı kükrerim ki size, yeni doğmuş kumru yavrusu kükrüyor sanırsınız. Görürsünüz bakın, bülbül gibi kükrerim.

QUINCE

Senin rolün Pyramus; başkasını oynayamazsın. Hem öyle tatlı bir yüzü var ki; çok cana yakın biri. Ancak bir yaz günü rastlayabilirsin böylesine; çok sevimli, efendi bir adam. Görüyorsun ya, senden başkası oynayamaz Pyramus'u.

BOTTOM

Tamam, oldu o zaman. Nasıl bir sakalla oynasam bu rolü?

QUINCE

Bilmem, nasıl istersen.

BOTTOM

Bakalım: Saman rengi bir sakalla çıkabilirim, ya da turuncu, kahverengi bir sakalla, ya da şöyle koyu lacivert bir sakalla, ya da Fransız altını gibi, eşsiz sarı renk bir sakalla.

QUINCE

Unutma ki, o dediğin altınların üstündeki Fransız kafalarında kimi zaman hiç tüy bulunmaz. Bu durumda, çıplak suratla oynaman gerekir! Tamam baylar, işte rolleriniz. Sizlerden şunu rica ediyorum, istiyorum ve diliyorum: Yarın geceye kadar rolünüzü ezberleyin. Yarın gece ay ışığında şehrin bir mil dışındaki saray korusunda buluşalım. Provamızı orda yaparız. Şehirde buluşursak herkes başımıza üşüşür ve yapacaklarımızı öğrenir. Ben de bu arada oyunumuz için gerekli malzemelerin bir listesini yaparım. Ne olur, dediklerimi unutmayın.

BOTTOM

Evet, kararlaştırdığımız yerde buluşacağız ve orda her şeyi son derece açık ve saçık ve mertçe prova edeceğiz. Kendinizi hırpalamayı unutmayın çalışırken, mükemmele ulaşın. Elveda!

QUINCE

Dükün çınarında buluşalım.

BOTTOM

Tamam; sözünü tutan tutar, tutmayan gözümüzden düşer.

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Ormanda bir yer. Bir kapıdan bir peri, öteki kapıdan Puck – Robin Goodfellow – girer.)

PUCK

Selam sana küçük peri, nereye böyle?

PERİ

Tepelerden aşar, vadilerde uçarım,
Çalıdan geçer, çayırda sekerim,
Rüzgârlara biner, tarlalara inerim,
Irmaklarda yüzer, alevlerde gezerim;
Her yerde dolaşır, ufuklara ulaşırım,
Ay küreden hızlı koşar, göklere erişirim ben.
Periler Kraliçesi dilerse,
Yeşil otlar üstüne çiğ topçukları kondururum.
Çuha çiçekleri var ya, eceme baş eğer hepsi;
Altın sarısı ceketleri benek benek ışıldar;
Perilerin gözbebeği bir yakut damlasıdır her biri:
O çil çil beneklerde yatar her çiçeğin değeri.
Buraya da çiğ damlası aramaya geldim şimdi,
Sarı çiçeklerin kulağına inci taneleri asmaya geldim.
Hoşçakal, perilerin soytarısı, gitmem gerekiyor.
Kraliçemin yumurcak perileri nerdeyse burda olur.

PUCK

Kralın şenlikleri burda olacak bu gece;

Gözüne pek görünmese iyi eder kraliçe.
Oberon çok öfkeli çünkü, burnundan soluyor.
Hindistan'da bir kraldan çalınma küçük bir çocuğu
Kraliçe kendi yanına almış.
Böyle şirin, böyle tatlı bir çocuk hiç görmemiş.
Oberon'sa kıskançlıktan çatlıyor,
Çocuğu kendine istiyor, onu adamlarına katacak,
Vahşi ormanları onunla dolaşacakmış.
Ama kraliçe deli oluyor çocuğa, ondan ayrılmam diyor;
Çiçeklerden taçlar yapıyor ona, üstüne titriyor.
Artık ne zaman buluşsalar kralla,
Çayırlarda, korularda;
Serin pınarlarda, ışıl ışıl yıldızlı gecelerde,
Öyle bir atışıyorlar ki, peşlerindeki periler
Korkudan meşe palamutlarına sokulup orda gizleniyorlar.

PERİ

Ya ben senin biçimini, kılığını karıştırıyorum,
Ya da sen, şu Robin Goodfellow denen afacan, haşarı perisin.
Evet evet, sen değil misin, köylü kızları korkutup
Sütlerin kaymağını aşıran?
Ev kadınları mısır öğütürken ellerindeki değirmene girip
Orasını burasını kurcalayan
Ve kadınları boşa uğraştıran, soluk soluğa bırakan;
Yaptıkları biraya köpük tutturmayan;
Geceleri yolculara yollarını şaşırtan,
Karşılarına geçip hallerine gülen de sensin, değil mi?
Sana "Cingöz peri", "Tonton Puck" diyenlerin
İşini yapan, bahtını açan da sen değil misin?

PUCK

Doğru. Gecelerin şen gezginiyim ben.
Oberon'a şaklabanlık eder, onu güldürürüm;
Fasulyeyle beslenmiş tombul at gördüm mü, dayanamam,
Başlarım oynak bir tay gibi kişnemeye, onu kandırırım.

Bazen de bir kocakarının şurup tasında gizlenirim:
Beni orda görsen, tıpatıp bir dağ elması sanırsın;
Şurubu ağzına götürdü mü, hoplarım dudağına,
Sarkmış gerdanına saçılır hepsi boydan boya.
Ninelerin en bilgesi,
Masalların en acıklısına kaptırmışken kendini,
Bir bakarsın üç ayaklı iskemle sanmış beni;
Kayıverdim mi kıçının altından, kendini yerde bulur,
"Of, aman" diye bağırırken, başlar öksürmeye.
Odada kim varsa o an, bir ağızdan gülmeye koyulur;
Aksıranıyla, haykıranıyla, şenlik başlar o zaman,
Hiçbiri o güne dek böyle eğlenmemiştir, inan.
Ah, işte Oberon geliyor, şöyle yol aç bakalım.

PERİ

Kraliçem de geldi. Oberon burda olmasaydı keşke!

(Bir kapıdan Periler Kralı Oberon ve adamları, öteki kapıdan Kraliçe Titania ve perileri girer.)

OBERON

Ay ışığında yine çıktın karşıma, kibirli Titania.

TITANIA

Yine mi sen, kıskanç Oberon! Yürüyün gidelim.
Yemin ettim, ne yatağına girerim, ne yanında dururum.

OBERON

Dur bakalım, huysuz yosma! Efendin değil mi karşındaki?

TITANIA

Sözüm ona ben de senin eşinim. Ama haberim yok sanma:
Periler ülkesinden kaçıp gittiğini,
Çoban Corin kılığında sevgilin Phillida'ya kaval çalıp
Aşk şiirleri okuduğunu biliyorum.
Hindistan'ın bir ucundan niye geldiğin de besbelli:

Av çizmeli savaşçı sevgilin, o kıvrak bilekli Amazon
Theseus'la evleniyor da ondan.
Yatağı kutlu, ocağı varlıklı olsun diye
Başında bulunmaya geldin, değil mi?

OBERON

Sende hiç utanma yok mu Titania?
Theseus'u nasıl sevdiğin ortadayken,
Hippolyta'dan söz etmek sana düşer mi?
Onu sevgilisi Perigenia'nın kollarından alıp,
Işıltılı gecenin içinden önüne katıp götüren,
Aegles'le, Ariadne'yle, Antiopa'yla[1]
Arasını bozan sen değil misin?

TITANIA

Kıskançlıktan doğan kuruntular bunlar.
Yaz başından bu yana,
Tepelerde, vadilerde; ormanlarda, otlaklarda,
Çakıllı pınarlarda, şırıl şırıl sularda;
Denizin kumsal kıyısında
Islık çalan rüzgâr eşliğinde
Halka olup dans etmek için
Ne zaman buluşsak,
Huysuzluğunla neşemizi bozdun, tadımızı kaçırdın.
Başımızda boş yere tınlamaktan bıktı sonunda rüzgâr da,
Hırsını almak istercesine hortumunu denize çevirdi;
Hastalıklı sisleri çekti aldı denizden, karalara bıraktı;
En cılız dere bile kendini bir şey sandı,
Yatağına sığamadı, kabardı, taştı;
Öküz boynunu boşa zorladı; çiftçinin teri havaya gitti.
Körpe mısır daha sakalı çıkmadan çürüdü.
Tarlaları sel aldı, ağıllar hep boş kaldı.
Sürülere hastalık vurdu, leş kargaları semirdi.
Şenlik meydanlarına diz boyu çamur doldu.
Otlar azdı şımardı, yolları izleri sardı.

Ölümlü insanoğlu bu kış gülmez oldu artık.
İlahiler, yakarışlar geceleri kutsamıyor şimdi.
Selleri yöneten Ay Tanrıçasının da öfkeden rengi soldu,
Suları kollamayı bıraktı, havaya saldı;
Soğuk almadık, beli tutulmadık kimse kalmadı.
Mevsimler de kargaşaya uydu, hepsi tersyüz oldu:
Kırçıl saçlı buz kırmızı gülün körpe kucağına düşüyor;
Kocamış Hiems'in [2] süzgün, buzlu tepesine, sanki alay olsun diye,
Kokulu yaz goncalarından bir taç oturmuş.
İlkbahar, yaz, doğurgan sonbahar, öfkeli kış
Alışılmış giysilerini aralarında değişiyorlar;
Dünya şaşkına dönmüş, bir ona bakıyor, bir ötekine,
Kim kimdir, bilemiyor bir türlü. Bela ürüyor her yanda
Ve biz tartışmayı, dalaşmayı sürdürdükçe de üreyecek.
Anası babası, kaynağı biziz.

OBERON
Hiç durma o zaman: Her şeyi düzeltmek senin elinde.
Titania Oberon'u darıltmasa olmaz mı?
Senden istediğim topu topu bir çalıntı çocuk;
Uşağım olacak verirsen.

TITANIA
Boşuna kendini üzme.
Periler ülkesi ayağa kalksa o çocuğu benden alamaz.
Hizmetimdeki yeminli kadınlardan biriydi anası.
Hindistan'ın baharat kokulu gecelerinde
Baş başa verir, tatlı tatlı konuşurduk.
Neptün'ün [3] sarı kumları üzerine oturur,
Önümüzden geçen ticaret gemilerini seyrederdik:
Çapkın rüzgârla buluşur buluşmaz
Gerilip karnı şişen yelkenlere bakar gülüşürdük.
O bazen yerinden fırlar, bir geminin peşine düşerdi
– Karnında küçük prensimi taşıyordu o zaman –

Bir süre geminin ardından yüzer, taklidini yapar,
Sonra karaya döner, bana hediyeler getirmek için uçar giderdi;
Döndüğünde bir bakardım, kolları eşya dolu;
Dünyanın öbür ucuna gitmiş dönmüş sanki.
Ama ölümlüydü ve doğum sırasında öldü.
Onun hatırı için çocuğu yetiştirmeyi üstüme aldım,
Onun hatırı için de kimseye bırakmam.

OBERON
Ormanda ne kadar kalmaya niyetlisin?

TITANIA
Theseus'un düğünü bitinceye kadar sanırım.
Tatsızlık çıkarmadan dansımıza katılacaksan;
Ay ışığı şenliklerimizi görmek istiyorsan, gel bizimle.
Yok istemiyorsan, yoluma çıkma.
Ben de senin uğraklarından uzak dururum.

OBERON
Çocuğu ver, geleyim.

TITANIA
Periler krallığını versen yine vermem. Haydi perilerim;
Biraz daha kalırsam yine dalaşmaya başlayacağız.

(Titania ve perileri çıkar.)

OBERON
Pekâlâ, haydi uğurlar olsun.
Ama bu hakaretin cezasını çekmeden ormandan
çıkamayacaksın.
Gel bakalım, dostum Puck. Hani hatırlarsın,
Geçmişte bir gün, bir yarımadanın burnuna oturmuş
Bir yunusun sırtında geçen deniz kızını dinlemiştim.
Öyle ılık, öyle tatlıydı ki şarkısı,
Hırçın deniz bile yatışıvermişti hemen

Ve birkaç yıldız kürelerinden çılgın gibi fırlamış,
Deniz kızının müziğini dinlemeye koşmuştu.

PUCK
Hatırladım.

OBERON
İşte o sıra bir şey görmüştüm – sen görmemiştin ama.
Kupid, tepeden tırnağa silahlı,
Gökteki soğuk ayla yeryüzü arasında uçuyordu.
Birden, günbatısındaki tahtına kurulmuş
Güzel bir bakireye dikkatle nişan aldı
Ve sevda okunu ustaca hedefine saldı.
Yüz bin yürek olsa delip geçer sanırdın o altın ok.
Ama ne görsem beğenirsin! Kupid'in alev alev yanan oku
Sulak ayın bakir ışıklarında sönüvermesin mi!
Ve düşünceleri ak pak, gönlü sevdadan ırak,
Kalktı yerinden, yürüdü gitti yeminli ece.
Ama ben, okun nereye gittiğini görmüştüm:
Küçük bir batı çiçeğinin üstüne düşmüştü.
Süt beyazı çiçek,
Aşk yarasıyla kıpkırmızı kesilmişti:
Genç kızlar ona "başıboş sevda" der.
Sana da göstermiştim ya bir kere, git o çiçeği getir bana.
Uyuyan gözkapaklarına onun suyunu sıktın mı,
İster erkek olsun bu kişi, ister kadın,
Gözünü açtığında gördüğü ilk canlıya çılgınca vurulur.
Hadi al gel bu çiçeği;
Deniz ejderi bir fersah yüzesiye kadar burda ol.

PUCK
Kırk dakkada kuşak dolarım dünyanın çevresine!

(Çıkar.)

OBERON
Şu tılsımlı su bir elime geçsin,

Titania uykuya daldığı anda gözlerine damlatırım.
Uyandığında ilk gördüğü ne olursa olsun
– İster aslan ister ayı, kurt ya da boğa,
İster meraklı maymun, ister şevkli şebek –
Aşktan gözü dönecek, peşine düşecektir.
Bir başka çiçekle tılsımı kaldırabilmek elimde;
Ama önce çocuğu ele geçirmeliyim. Hey, birileri geliyor.
Görünmez olup dinlemeli şunları.

(Demetrius ve peşinden Helena girer.)

DEMETRIUS

Seni sevmiyorum, peşimi bırak artık.
Lysander'la güzel Hermia nerede?
Birini öldürmek istiyorum; ötekiyse öldürecek beni.
Bu ormana kaçtılar demiştin; işte ben ormandayım,
Ama aklım bende değil; Hermia'ma kavuşamadım çünkü.
Haydi, git yanımdan, gelme artık peşimden.

HELENA

Mıknatıs gibi çekiyorsun beni – yüreği kaskatı bir mıknatıs.
Ama çektiğini demir sanma; has çeliktir yüreğim.
Sen çekme gücünü bırak, benim de kalmasın ardından gelme gücüm.

DEMETRIUS

Seni ayartıyor muyum? Tatlı sözler mi söylüyorum sana?
Seni sevmiyorum, sevemem demiyor muyum her zaman?

HELENA

Bunları duyarken bile ağzından, sevgim artıyor.
Senin sadık köpeğin oldum artık:
Beni dövsen de, sana sürtünmekten vazgeçmem.
Köpeğine ne yaparsan, bana da onu yap:
İt beni, tekmele, yanında yok say, bırak git,
Ama, sana layık değilsem de, izin ver peşinden geleyim.

Hiç değilse köpeğini sevdiğin gibi seversen beni,
Sevgilerin en yücesini bulmuş sayarım kendimi.

DEMETRIUS
Yeter artık, nefretimi daha fazla zorlama;
Nerdeyse hasta oluyorum seni gördükçe.

HELENA
Bense seni görmediğim zaman hastayım.

DEMETRIUS
Bence bu davranışın pek yakışık almıyor.
Senin gibi bir kız başını alır buralara gelir,
Onu sevmeyen birine teslim eder mi kendini?
Gece karanlığında, böyle ıssız bir yerde,
Ya bana saldırırsa diye hiç düşünmez mi?

HELENA
Kişiliğin yeterli güvence bana.
Yüzünü gördüğüm sürece gece gündüz benim için;
O halde henüz karanlık basmış değil.
Bu ormana gelince; dünyalar burda sanki,
Benim gözümde dünya sensin ve sen burdasın çünkü.
İşte karşımda duruyor, bana bakıyor ya dünya,
Kim demiş burası ıssız, ben de yalnızım diye?

DEMETRIUS
En iyisi kaçıp gitmeli burdan, bir yere gizlenmeli,
Seni de vahşi hayvanların insafına bırakmalı.

HELENA
En vahşisinin bile yüreği seninkinden yufkadır.
Haydi, nereye istersen kaç; varsın masal değişsin:
Apollo kaçıyor, Daphne peşine düşüyor olsun;[4]
Kumru kartalı kovalasın; ürkek karaca var hızıyla
Kaplanın ardından seyirtsin – neye yarar,
Kovalayan korkak, kaçan yürekliyse eğer?

DEMETRIUS

Burada durup seni dinleyecek değilim. Ya peşimi bırakırsın,
Ya da ormanda sana yapacağımı ben bilirim.

HELENA

Evet Demetrius, tapınakta, kentte, tarlada
Ettiğini bırakmıyorsun bana. Yazıklar olsun,
Bu kadarı yapılır mı bir kadına!
Erkekler gibi aşk uğruna dövüşemeyiz biz;
Erkeğin peşinden koşmak için yaratılmamışız;
Peşimizden koşulsun isteriz.

(Demetrius çıkar.)

Senin ardına düşer, cehennemi cennet bilirim;
Sonunda öleceksem eğer, sevdiğimin elinde ölürüm.

(Helena çıkar.)

OBERON

Güle güle peri kızı. Sevdiğin bu ormandan çıkmadan,
Kaçan sen olacaksın ve o yanıp tutuşacak aşkından.

(Puck girer.)

Çiçeği getirdin mi? Hoşgeldin gezgin.

PUCK

Evet, işte burda.

OBERON

Ah, versene şunu bana lütfen.
Dere kıyısında bir yer biliyorum, her yanı yabani kekik sarmış;
Sarı çiçekler fışkırmış aradan; menekşe başını sallıyor;
Buram buram hanımeli üstlerine örtüsünü germiş;
Nereye baksan, güzelim misk gülleri, yaban gülleri.
Geceleri biraz burda uyur Titania.
Gönlünce dans eder eğlenir, sonra bu çiçeklerde dinlenir.
İşlemeli derisinden yılan burda sıyrılır;

Her deriyle istesen bir peri bol bol sarınır.
İşte orda, şu çiçeğin suyunu gözlerine süreceğim;
Gör bak neler gelecek başına, ne hayaller görecek.
Al, biraz da sana. Şu ormanda bir dolaş.
Sevimli bir kız göreceksin, Atinalı bir hanımcık;
Burnu büyük bir gence tutulmuş.
Gözlerine şundan damlatıver biraz.
Ama öyle ayarla ki, uyandığında ilk bu kızı görsün.
Atinalı giysilerinden adamı tanıyacaksın.
Şöyle iyice bir sür ki tılsımlı suyu,
Uyandığında çılgınca vurulsun onu seven kıza.
Unutma, ilk horoz ötmeden gel beni bul.

PUCK
Korkmayın sayın lordum, hemen yerine gelecektir buyruğunuz.

(Oberon ve Puck çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Ormanda bir yer. Periler Kraliçesi Titania ve perileri girer)

TITANIA
Verin ellerinizi, şarkı söyleyelim, dans edelim, dönelim.
Sonra, bir dakikanın üçte biri sizin:
Birkaçınız gidin, gül goncalarını kurtlardan kurtarın;
Bir grup ayrılsın, yarasalarla savaşa gitsin;
Deriden kanatlarından küçük perilerime palto getirsin.
Geride kalanlar da, şu yaygaracı baykuşa baksın;
Burdan uzak tutmazsak tepemize tüneyecek yine,
Şaşkın şaşkın bakacak şenliklerimize, huu huu deyip duracak.
Haydi, şimdi uykuluk bir şarkı söyleyin bana.
Sonra, ben uykuya, sizler de iş başına.

(Periler şarkı söyler.)

BİRİNCİ PERİ

Çatal dilli, benekli yılanlar,
Dikenli kirpiler, görünmez olun.
Semenderler, kör solucanlar, uzak durun,
Ecemize dokunayım demeyin sakın.

KORO

Haydi bülbül göster kendini,
Ninni zamanı geldi şimdi,
Ninni de ninni...
Göz değmesin ecemize,
Nazar etmesin sakın kimse;
Mışıl mışıl uyusun, ninni de ninni...

BİRİNCİ PERİ

Dokumacı örümcekler, (5) yaklaşmayın.
Çöp bacaklı örücüler, kış kış!
Uğramayın buralara kara böcekler,
Yılanlar, solucanlar, uslu durun!

KORO

Haydi bülbül göster kendini,
Ninni zamanı geldi şimdi, ninni de ninni...
Göz değmesin ecemize,
Nazar etmesin sakın kimse;
Mışıl mışıl uyusun, ninni de ninni...

(Titania uyur.)

İKİNCİ PERİ

Haydi, herkes işine. Her şey yolunda şimdi.
Şöyle şuraya gelsin, nöbetçi dursun biri.

(Periler çıkar.)

(Oberon girer ve çiçeği Titania'nın gözlerine sıkar.)

OBERON

Uyandığında ne görürsen
Ona yürekten vurulacaksın;
Aşkından sararıp solacaksın.
Aslan, kaplan, ayı, sırtlan,
Kılları diken diken domuz da görsen,
Kendini alamayacaksın onu sevmekten.
Çirkinler çirkini olsun yanına ilk gelen!

(Çıkar.)

(Lysander ve Hermia girerler.)

LYSANDER

Tatlı sevgilim, ormanda gezmekten başın döndü artık;
Doğrusunu istersen yolu da kaybettim.
Şurda biraz dinlenelim, yorgunluğumuzu giderelim.

HERMIA

Olur Lysander. Sen kendine bir yatak bul,
Ben şu tepeciğe dayarım başımı.

LYSANDER

Şu çimli tümsek ikimize de yastık olur.
Gönüller bir, sevgiler birse, yatak da bir olmaz mı?

HERMIA

Yok yok, sevgili Lysander, hatırım için
Şöyle biraz açıkta yat, o kadar yakına gelme.

LYSANDER

Yanlış anlama canım beni, ne olur!
Sevenler anlaşırken, sevgidir yardıma gelen
– Demek istiyorum ki, yüreğim öylesine bağlandı ki yüreğine,
İkisinden bir yürek oldu desek yeridir şimdi.
İki gönül bir yeminle birleşti aramızda –
Öyleyse yanında bir yatacak yeri çok görme bana.
Hem yanında yatsam da, kötülük yatmıyor olacak yüreğimde.

HERMIA

Bakıyorum Lysander kelimelerle güzel oynuyor.
Lysander kötü niyetli, demedi ki Hermia,
Ne terbiyesi elverir, ne gururu bunu demeye.
Ama, sevgili dost, aşk demek saygı demekse eğer,
Biraz öteye yat, aşkımıza değer ver.
Temiz bir genç erkekle el değmemiş genç kıza
Bu kadarcık ayrılık baştan yaraşırmış derler.
İşte oldu, orda kal, gecen hayırlı olsun,
Ömrünün sonuna dek aşkın değişmeden kalsın.

LYSANDER

Amin amin, göreceksin duan gerçek olacak,
Sana yüz çevirdiğim gün ömrüm de son bulacak.
Şurası yatağım olsun, haydi iyi uykular.

HERMIA

O dileğin yarısı da dileyenin olsun sabaha kadar.

(Uyurlar. Puck girer.)

PUCK

Ormanı boydan boya gezdim,
Atinalı filan görmedim.
Şu sevda çiçeği güçlü mü değil mi,
Kimsenin gözünde deneyemedim.
Karanlık ve ıssız her yer.
– Hey, şu da kim?
Atinalı değil mi gördüğüm?
İşte bu efendimi üzen,
Atinalı kızı hep hor gören.
Kız da şurda, derin uykuda,
Soğuk, ıslak toprakta.
Zavallıcık nasıl korkmuş ki,
Sokulamamış yanına,
Bu sevgiden yoksun, incelikten anlamazın.

Al bakalım görgüsüz,
Gözlerine sıkalım şu tılsımlı suyu,
Aklın başına gelsin.

(Çiçeği Lysander'ın gözlerine sıkar.)

Uyandığında gözlerini yalnızca aşk bürüsün,
Bundan böyle artık uyku yüzü görmesin gözün.
Haydi bakalım, ben Oberon'a, sen sevgiline,
Ben burdan ayrılmadan sakın uyanayım deme.

(Çıkar.)

(Demetrius'la Helena koşarak girerler.)

HELENA
İstersen öldür beni, ama dur artık Demetrius.

DEMETRIUS
Çekil git, bırak tepemde dolaşmayı.

HELENA
Ne olur, yalnız bırakma beni bu karanlıkta.

DEMETRIUS
Orda dur, yoksa karışmam! Ben gidiyorum.

(Çıkar.)

HELENA
Bu aptalca koşuşmadan soluk soluğa kaldım.
Dualarım arttıkça talihim köreliyor.
Kim bilir ne mutludur Hermia, nerde yatıyorsa şimdi;
Öyle kutsal, öyle dayanılmaz gözleri var ki!
Peki o parıltısı nerden geliyor? Tuzlu gözyaşlarından olamaz;
Çünkü benim gözlerim daha sık yıkanıyor onunkilerden.
Yok yok ayı gibi çirkinim ben;
Canavar çıksa karşıma, korkup kaçıyor benden.
O zaman, Demetrius canavarının da

Beni görmek istemeyişine şaşmamalı.
Hangi hain, riyakâr aynaya kandım ki,
Gözlerimi Hermia'nın gözleriyle kıyasladım?
Bu da kim? Lysander değil mi şurda yatan?
Ölmüş mü, yoksa uyuyor mu? Ne yara görünüyor ne kan.
Hey Lysander, yaşıyorsan lütfen uyan.

LYSANDER

(Uyanır.)

Senin güzel yüzün uğruna ateşe bile atlarım!
Harikasın Helena!
Şu Doğa'nın sanatına bak ki,
Göğsünden içeri, yüreğini gösteriyor bana.
Hani, Demetrius nerde? Ah, nasıl isterdim,
Kılıcımın ucunda yok olsun bu iğrenç isim!

HELENA

Öyle deme Lysander, ne olur deme öyle.
Ne olmuş sanki senin Hermia'nı seviyorsa;
Hermia seni seviyor ya, yetmez mi sana?

LYSANDER

Hermia'yla yetinmek mi?
Onunla harcadığım saatlere acıyorum.
Ben Hermia'yı değil, Helena'yı seviyorum.
Kumruyu kuzguna kim değişmez?
İnsan dediğin severken aklına danışır;
Ben de danışıyorum ve seni üstün görüyorum.
Her şey büyür, yetişir, mevsiminde olgunlaşır,
Ben de demek hammışım, yeni akıllanmışım.
İnsanı insan kılan şeyin doruğundayım şimdi,
İsteğimle, hevesimle, aklın buyruğundayım.
Gözlerine bak, diyor aklım, gözlerine bakıyorum,
Aşkın eşsiz kitabında aşk öyküleri okuyorum.

HELENA

Ne yaptım ki bunlar hep benim başıma geliyor?
Önüne gelen alaya alıyor beni, benimle herkes oynuyor.
Demetrius'un gözünde bir tatlı bakışa hasret kaldığım
– Kalacağım – yetmezmiş gibi, bir de sen
Yetersizliğimi yüzüme vurmasan olmaz mı?
Böyle oyuncak olmayı, böyle yalancıktan sevilmeyi,
Böylesine küçülmeyi hiç hak etmedim, inan.
Haydi sağlıcakla kal. Şunu da bil ki,
Daha iyi yetişmiş, daha soylu biri sanmıştım seni.
Ne bahtsız kadınmışım: Biri yüzüme bile bakmıyor,
Öteki demediğini bırakmıyor.

(Çıkar.)

LYSANDER

Hermia'yı görmedi. Sen uyu uyuduğun yerde.
Bir daha da Lysander'ın yanına gelme.
İnsan fazla yiyince en tatlı şeyden bile
Nasıl tiksinti gelirse;
Ya da inandığı şeye inancını yitirenler arasında,
En çok aldanmış olanın nefreti nasıl en büyük olursa,
Sana doymuş olan, sevgisini yitiren ben de,
Nefretimi anlatacak söz bulamıyorum şimdi.
Gücüm, hünerim, becerim, haydi yola düşelim,
Helen'e sevgimizi sunup buyruğuna girelim.

(Çıkar.)

HERMIA

(Uyanır.)

İmdat Lysander, kurtar beni!
Koş hemen,
Çek çıkar şu kıvrılıp duran yılanı göğsümden!
Ah, ne oldu bana? Ne korkunç rüyaydı!

Lysander bak, nasıl titriyorum korkudan.
Bir yılan içime girmiş sanki yüreğimi yiyordu;
Sen de karşıma oturmuş gülerek bakıyordun.
Lysander, burda mısın? Lysander, sevgilim!
Ses versene! Gitmiş! Ne bir ses, ne bir söz!
Nerdesin? Beni duyuyorsan konuş.
Korkudan bayılacağım şimdi.
Ses yok. Demek yakında değilsin.
Ya ölürüm ya da seni hemen bulurum.

(Çıkar.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Ormanda bir yer. Titania uzanmış uyumaktadır. Bottom, Quince, Snout, Starveling, Flute ve Snug girerler)

BOTTOM

Herkes burda mı?

QUINCE

Tam tamına provalarımız için ne kadar muhteşem uygun bir yer! Şu yeşillik sahnemiz olur, şu çalılık soyunma odamız. Dükün önündeymiş gibi oynarız burda oyunumuzu.

BOTTOM

Peter Quince!

QUINCE

Ne diyorsun, babayiğit Bottom?

BOTTOM

Bu Pyramus ve Thisbe komedisinde hoşa gitmeyecek şeyler var. Mesela, Pyramus kendini öldürmek için bir kılıç çekmek zorunda; buna da hanımlar dayanamaz. Ne olacak o zaman?

SNOUT

Hay Allah! Tehlikeli bir korku gerçekten!

STARVELING

Her şey bir yana, öldürme işini çıkarmalıyız oyundan.

BOTTOM

Hiç de değil. Bir fikrim var, göreceksiniz her şey yoluna girecek. Şimdi, bir önsöz yazılsın; bu önsözde sanki densin ki, kılıçlarımızla kimseye zarar vermeye niyetimiz yok ve Pyramus aslında ölmüyor ve onları çok daha iyi inandırmak için denilsin ki, ben Pyramus, Pyramus değilim; dokumacı Bottom benim adım. Böylece hepsi korkudan kurtulmuş olacak.

QUINCE

Evet, böyle bir önsöz gerekli bize; hem de sekiz altılık yazılmalı.

BOTTOM

Yok yok, iki daha ekle, sekiz sekizlik yazılsın daha iyi.

SNOUT

Hanımlar aslandan da korkmazlar mı?

STARVELING

Korkarım kesinlikle.

BOTTOM

Baylar, iyi düşünüp taşınmalısınız kendi kendinize; hanımlar arasına bir – Tanrı beladan saklasın – aslan sokmak korkunç bir şey olur. Biliyorsunuz, yırtıcı yaban hayvanları arasında canlı bir aslandan dehşetlisi yoktur. Bence iyi düşünmeliyiz.

SNOUT

Başka bir önsöz yazılsın, aslanın aslan olmadığı söylensin.

BOTTOM

Olmaz olmaz, adını söylemek zorundasınız ve yüzünün yarısı aslanın boynundan görünmeli ve ayrıca kendisi de oradan konuşmalı ve şöyle bir şey ya da hiç değilse bu anlama gidecek bir şey demeli: "Bayanlar" ya da "Sayın bayanlar – sizden rica ediyorum" ya da "Sizden istirham ediyorum" ya da "Size yalvarıyorum, korkmayın, titremeyin. Sizin canınızın sağlığına canımı koyarım: Buraya bir aslan olarak çıktığımı sansaydınız, yazık olurdu canıma. Hayır, aslan filan değilim. Başka insanlar gibi

bir insanım ben de." İşte tam burada adını söylesin ve onlara açıkça "Ben doğramacı Snug" desin.

QUINCE

Tamam, doğrusu da bu. Ama iki zorluk var, yani, ay ışığı odaya nasıl gelecek – biliyorsunuz, Pyramus'la Thisbe ay ışığında buluşuyorlar.

SNUG

Oyun gecemizde ay ışığı var mı?

BOTTOM

Takvim yok mu, takvim? Takvime bakın ve ay ışığını bulun, çabuk!

QUINCE

Evet, ay parlıyor o gece.

BOTTOM

Eh, o zaman oyunumuzu oynayacağımız büyük salonun bir penceresini açık bırakabiliriz ve ay da ordan içeri parlayabilir.

QUINCE

Oldu; ya da birimiz içeri bir diken çalısı[1] ve bir fenerle girebilir ve ay ışığını temsil ediyorum ya da kendimde size sunuyorum, diyebilir. Bir şey daha var. Büyük salonda bir de duvar lazım bize: Biliyorsunuz, öyküye göre Pyramus'la Thisbe duvardaki çatlaktan konuştular.

SNOUT

İçeri duvar getiremeyiz işte. Sen ne diyorsun Bottom?

BOTTOM

İçimizden biri ya da öbürü duvarı temsil etmeli; üstüne biraz harç, alçı ya da kireç sürsün ve böylece duvar olduğunu belli etsin; parmaklarını da şöyle tutsun; işte o yarıktan Pyramus'la Thisbe fısıldaşacaklar.

QUINCE

Tamam, bu da oldu, her şeyi hallettik. Haydi, herkes gelsin ro-

lünü çalışmaya başlasın. Oturun şöyle. Pyramus, sen başla. Sözlerini konuştuktan sonra şurdaki çalıya gir. Böylece, işaretini alan çıksın ortaya.

(Puck girer.)

PUCK

Bu da ne, ipini koparan buraya dolmuş.
Ecemin beşiği yanında işleri ne acaba?
Oo! Oyun hazırlıkları! Dinleyelim bakalım
– Gerekirse oyuna da katılırız belki.

QUINCE

Konuş Pyramus. Thisbe, yaklaş.

BOTTOM *(Pyramus rolünde.)*

Thisbe, geçkin çiçeklerin kokusu hiç kalır–

QUINCE

Seçkin – seçkin!

BOTTOM

Seçkin çiçeklerin kokusu hiç kalır
Senin nefesinin yanında, canım Thisbe'ciğim benim.
Ama dur, bir ses! Sen burda bekle biraz,
Ben şimdi dönerim, iki dakkaya kalmaz.

(Çıkar.)

PUCK

Bu Pyramus'tan tuhafı oynamamıştır şu meydanda.

(Çıkar.)

FLUTE

Sıra bende mi şimdi?

QUINCE

Sende tabii. Baksana, duyduğu bir sese bakmaya gitti ve birazdan dönecek.

FLUTE *(Thisbe rolünde.)*

Rengi zambak beyazı, yüzü pırıl pırıl Pyramus;
Görkemli dikenli daldaki kırmızı gül yanaklı,
Kıvrak bacaklı genç ve ayrıca pek şatafatlı;
Safkan atların en safkanı, hem de hiç yorulmayanı.
Ninenin mezarında buluşalım Pyramus.

QUINCE

"Ninus'un Mezarı" be adam! – Hem, daha bunun sırası gelmemişti ki. Pyramus'un sözlerine cevap olarak söyleyeceksin bunu. Rolünde ne varsa hepsini toptan söylüyorsun. Pyramus, girsene! İşaretin geçti bile: "Hiç yorulmayanı" dediğinde girecektin.

FLUTE *(Thisbe)*

Safkan atların en safkanı, hem de hiç yorulmayanı.

(Puck ve kafasının yerinde bir eşek kafasıyla Bottom girerler.)

BOTTOM *(Pyramus)*

Eğer güzelsem, güzel Thisbe, senin için güzelim yalnız.

QUINCE

Ne oluyor burda? Bu ne korkunç şey! Cinler bastı burayı!
Dua edelim baylar! Kaçalım baylar! İmdat!

(Quince, Snug, Flute, Snout ve Starveling çıkarlar.)

PUCK

Nereye gitseniz ardınızdayım;
Tarlada taşta, batakta bağda
Sizinle biraz oynayalım.
Önce bir at olurum belki, sonra bir köpek;
Domuza dönerim birden, başsız bir ayı, bir alev olurum hemen.
Kişnerim, havlarım, hırıldarım, kükrerim,
Gürül gürül yanarım her köşe başında.

(Çıkar.)

BOTTOM

Niye kaçıyorlar acaba? Beni korkutmak için bir oyun olsa gerek bu.

(Snout girer.)

SNOUT

Oh, Bottom, değişmişsin. Ne görüyorum karşımda!

BOTTOM

Ne mi görüyorsun ? Kendi eşek kafanı görüyorsun, ne göreceksin!

(Snout çıkar. Quince girer.)

QUINCE

Tanrı seni korusun Bottom! Neye döndün böyle!

(Çıkar.)

BOTTOM

Alçakça bir oyun bu! Beni eşek yerine koymak istiyorlar. Sözüm ona ürkütecekler. Ama ne yaparlarsa yapsınlar, burdan ayrılmayacağım. Şurda bir aşağı bir yukarı yürür şarkı söylerim. Korkmadığımı anlarlar.

(Şarkı söyler.)

Karatavuk kapkaradır,
Gagası boz kırmızı;
Ardıçkuşu dert anlatır,
Sakanın kanadı sivri.

TITANIA

(Uyanır.)

Hangi melek çiçekli yatağımda beni uyandıran?

BOTTOM

(Şarkı söyler.)

Tarlakuşu, çit kuşu, serçe;
Guguk kuşu dümdüz şakır,
Herkes kulak verir sesine,
Diyemez bir türlü "hayır"
– Öyle ya, böyle aptal bir kuşla kim yarışa çıkar!
Kim aldırır "guguk"larına, kim alınır?

TITANIA

Ah, zarif ölümlü, ne olur, durma oku!
Kulaklarım tatlı sesine vuruldu.
Gözlerim biçimine kul köle oldu;
Yüzüne vuran erdemlerinle öyle büyüledin ki beni,
İlk bakışta tutuldum sana, inan seviyorum seni.

BOTTOM

Bana kalırsa, sayın bayan, pek aklım ermedi bu işe. Ama yine de, doğrusunu isterseniz, bugünlerde akılla aşkın yan yana gezdiği de söylenemez – oysa, açık sözlü birkaç dost bir araya gelip bunları barıştırsa fena da olmazdı hani. – Hey, güzel konuştum değil mi?

TITANIA

Güzel olduğun kadar akıllısın da.

BOTTOM

Yok yok, pek de değil. Şu ormandan çıkabilecek kadar aklım olsaydı bana yeterdi aslında.

TITANIA

Bu ormandan gitmeyi aklından çıkar.
İstesen de istemesen de burda kalacaksın.
Sıradan bir peri sanma beni sakın;
Ben sonsuza dek yaz mevsimini yaşarım.
Sana âşık oldum işte; haydi ne olur gel benimle!
Bundan böyle hep periler dolanacak çevrende,
Derinlerden mücevherler çıkarıp getirecekler sana.

Sen çiçekten yastıklarda uyurken, şarkı söyleyecekler başında.
Şu hantal, ölümlü bedeni öyle bir arıtacağım ki,
Bir peri gibi sekecek, havalarda uçacaksın.
Bezelye Çiçeği, Örümcek Ağı, Pervane, Hardal Tohumu!

(Dört peri girer.)

BEZELYE ÇİÇEĞİ
Burda!

ÖRÜMCEK AĞI
Ben de!

PERVANE
Ben de!

HARDAL TOHUMU
Ben de!

HEPSİ
Dileğiniz?

TITANIA
Bu beyefendiye kibar ve nazik davranın.
Yanında hoplayın, gözlerinde oynayın;
Kayısıyla besleyin onu, çilek yedirin,
Kara üzüm, yeşil incir, kırmızı dut getirin.
Arı yuvalarına gidin, bal torbalarını aşırın,
Kalçalarını biraz kırpın, sevgilime mum yapın;
Ateşböceklerini bulun, mumları gözlerinden yakın;
Gece yatarken, sabah kalkarken, sevdiğime ışık tutun.
Renk renk kelebeklerin kanatlarını koparın,
Sevdiğimin başucunda sallayın;
Uykulu gözlerinden ay ışığını kovalayın.
Eğilin önünde perilerim ve onu selamlayın.

BEZELYE ÇİÇEĞİ
Selam sana ölümlü!

ÖRÜMCEK AĞI
Selam!

PERVANE
Selam!

HARDAL TOHUMU
Selam!

BOTTOM
Majestelerinden çok çok özür dilerim. Siz majestelerinin adı neydi acaba?

ÖRÜMCEK AĞI
Örümcek Ağı.

BOTTOM
Daha yakından tanımak isterim sizi, sayın Örümcek Ağı bayım – parmağımı kesersem sizi kullanmak isteyebilirim. – Sizin adınız, saygıdeğer beyefendi?

BEZELYE ÇİÇEĞİ
Bezelye Çiçeği.

BOTTOM
Lütfen, anneniz sayın Yeşil Bezelye ile babanız çok sayın Kuru Bezelye'ye saygılarımı iletin. Sizinle de daha iyi tanışmak isterim sayın Bezelye Çiçeği bayım. Sizin adınız, efendim?

HARDAL TOHUMU
Hardal Tohumu.

BOTTOM
Ah, sayın Hardal Tohumu, sizin ne kadar dayanıklı olduğunuzu bilirim. O ödlek, azman sığır eti, ailenizden çok kişiyi yutmuştur. Size söz veriyorum, akrabalarınız bugüne dek gözlerimi çok yaşartmıştır. Sizi daha iyi tanımak isterim, sayın Hardal Tohumu bayım.

TITANIA

Haydi hizmetine koşun. Önüne düşün, çardağıma götürün;
Bakın, ayın gözleri sulanmış [2] bu gece;
O ağlarsa, körpe çiçekler de ağlayacaktır bir bir,
Yine kızlığını yitirmiş biri diye yanacaktır.
Dilini bağlayın sevdiğimin; sessizce getirin.

(Titania, Bottom ve periler çıkar.)

İkinci Sahne

(Ormanda bir yer. Periler Kralı Oberon girer.)

OBERON

Titania uyandı mı acaba? Uyandıysa,
Gördüğü ilk şeye tutulmuş, aklı başından gitmiştir.
İşte habercim geliyor.

(Puck girer.)

Gel bakalım çılgın peri.
Bu tekinsiz ormanda neler dönüyor yine?

PUCK

Kraliçem bir canavara vuruldu!
Hani o gizli, kutsal çardağı var ya,
Onun yanı başında uyuyor, dinleniyordu.
O sıra birkaç şapşal, dangıl dungul işçi,
Atina'da boğaz tokluğuna çalışmaktan vakit bulmuş,
Bir oyun provası için orda buluşmuşlar.
Büyük Theseus'ün düğün günü sunulacakmış oyun.
Bu aptallar takımında,
En alık, en kalın kafalı olan da Pyramus'u oynayacaktı.
Ama bir ara o patırtı gürültü içinde,

Sahneden ayrılıp bir çalılığa girdi.
Ben de fırsattan yararlanıp kafasına bir eşek kafası takıverdim.
O sıra Thisbe'sine cevap vermesi gerekiyordu;
Ortaya çıkınca herkes bakakaldı.
Yerde sürünen avcıyı gören yaban kazları gibi,
Ya da tüfek sesiyle çırpına çırpına havalanıp gaklayan
Karabaş karga sürüleri gibi, sağa sola dağıldı kaçtı arkadaşları.
Ayağımı yere vurdukça oraya buraya yuvarlanıyorlar,
Biri "Cinayet var!" diye bağırıyor, öteki Atina'dan imdat istiyordu.
Korkudan ödleri patlamış, serseme dönmüşlerdi hepsi.
Sanki her şey canlanmış yollarını kesiyordu;
Çalılar, dikenler giysilerine asılıyor,
Sırtlarından gömleklerini, başlarından şapkalarını alıyordu.
Kişi ürkmeyegörsün, her şey üstüne gelir.
Korkudan şaşkın bir halde dolandırdım onları biraz,
Şirin Pyramus'u da yeni haliyle orda bıraktım.
İşte o ara, nasıl olduysa oldu,
Titania açtı gözünü ve o eşeğe vuruldu.

OBERON

Düşündüğümden de güzel oldu bu iş.
Peki, aşk iksiriyle sana dediğimi yaptın mı;
Islattın mı Atinalının gözlerini?

PUCK

Uyurken yakaladım. O iş de bitti.
Atinalı kadın da yanındaydı; uyandığında onu görmek zorunda.

(Demetrius ve Hermia girer.)

OBERON

Hey, bak, işte Atinalı bu.

PUCK

Kadın bu, ama adam bu değil.

DEMETRIUS

Oh, seni böyle seveni niye tersliyorsun?
Bu acı sözleri acımasız düşmanına söyle.

HERMIA

Yalnızca paylıyorum seni; oysa daha kötü konuşmalıydım.
Bana yaptıklarına bakılırsa, lanetlesem yeridir.
Lysander'i uykusunda öldürdüysen eğer,
Dizlerine kadar kana batmışsın demek;
Çekinme, daha derine yürü, beni de öldür.
Öyle bağlıydı ki bana,
Güneş bile gündüze o denli bağlanmamıştır.
Hermia'yı uykusunda bırakıp gittiğine kim inanır?
Şu kaskatı yeryüzünün delineceğine,
Ayın o delikten süzülüp öte yana geçeceğine,
Ve orda, kardeşi güneşin öğle vaktinin
Tadını kaçıracağına inanırım daha iyi.
Besbelli, canına kıydın onun.
Katillik yüzünden akıyor;
Ölü bakıyorsun, acı acı.

DEMETRIUS

Ölüyüm de ondan ölü gibi bakıyorum;
Senin gaddar sözlerin yüreğimi deldi geçti çünkü.
Ama bak, beni öldüren sen nasıl parlıyorsun.
Işıl ışıl küresinde Venüs karşımda sanki.

HERMIA

Lysander'ıma ne oldu öyleyse, nerde o?
Ne olur sevgili Demetrius, onu bana versene!

DEMETRIUS

Leşini köpeklerime veririm daha iyi.

HERMIA

Defol karşımdan sokak köpeği!
Bir genç kız olduğumu unutturuyorsun bana.

Söylesene, öldürdün mü onu?
İnsanım diye insan içine çıkma artık.
Bir kere olsun doğruyu söyle, hatırım için.
Uyanık olsa, başını kaldırıp yüzüne bakamayacak olan sen,
Uyurken öldürdün onu değil mi? Ne büyük kahramanlık!
Bir engerek, bir yılan da yapamaz mıydı aynı şeyi?
Evet, bir yılan yaptı bu işi: Dili senin dilinden çatal bir yılan,
Daha yeryüzünde sokmamıştır kimseyi!

DEMETRIUS
Yanlış yere öfkelenip boş yere nefes tüketiyorsun.
Lysander'ın kanı bana bulaşmış değil;
Bildiğim kadarıyla, Lysander ölmedi bile.

HERMIA
Yalvarırım söyle bana, iyi mi öyleyse?

DEMETRIUS
Diyelim ki söyledim, ödülüm ne karşılığında?

HERMIA
Beni bir daha hiç görmemek.
Varlığına dayanamıyorum artık.
Lysander ölmüş olsa da olmasa da,
Karşıma çıkma bundan böyle.

(Çıkar.)

DEMETRIUS
Bu haldeyken onu izlemenin yararı yok.
En iyisi bir süre burda kalmalı.
İflas etmiş uyku
Kedere olan borcunu ödeyemedikçe,
Kederin ağırlığı daha da artıyor.
Ama şimdi, burda kalır beklersem,
Borcunun birazını öder belki uyku.

(Yere yatar ve uyur.)

OBERON

Bak ne yaptın, her şeyi karıştırdın.
Aşk iksirini bir âşığın gözüne sürdün.
Öyle yanılgıya düştün, öyle bir iş becerdin ki,
Seven yoldan çıktı, sevmeyen yola gelmedi.

PUCK

Kader dizginleri aldı yine desene:
Şimdi anlaşıldı neden, doğru yolda bir kişiye,
Yoldan sapan bir milyon kişi düşüyor yeryüzünde.

OBERON

Rüzgârı tak peşine, koş bir bak şu ormana.
Atinalı Helen nerdeyse, git bul çabuk bana.
Aşkından hasta düştü, rengi sarardı soldu,
Dertlenmekten gözleri kan ağlar oldu.
Haydi git gözünü boya, getir onu buraya.
Ben de bunu büyüler, kız gelmeden hazır ederim.

PUCK

Gidiyorum, gittim bile, baksana bir hızıma.
Tatar'ın oku [3] gelse, yetişemez tozuma!
(Çıkar.)

OBERON

Kupid'in okunu yemiş
Mavi çiçek, mor çiçek,
Git şunun gözbebeğine çök.
(Çiçeği Demetrius'un gözlerine sıkar.)
Sevdiğin gelince yanına,
Gözlerin kamaşacak;
Sanki gökten Venüs inecek.
Birazdan uyanınca,
Yanında bulursan onu;
Söyle bağışlasın seni.
(Puck girer.)

PUCK

Periler çetesinin reisi; Helena'yı buldum, geldi geliyor.
Hani karıştırdığım genç var ya, o da peşinde yanıp yakılıyor.
Görseniz bir maskaralıktır gidiyor,
Şu ölümlüler ne şaşkın oluyor!

OBERON

Şöyle gel. Patırtıları Demetrius'u uyandıracak.

PUCK

Desenize, birinin peşine ikisi düşecek;
Bize de güzel bir şenlik çıkacak.
Doğrusu ne kadar antika olursa işler,
Benim de o kadar hoşuma gider.
(Lysander ve Helena girerler.)

LYSANDER

Seni hor gördüğümü de nerden çıkardın?
Hor gören, küçümseyen, gözyaşı döker mi hiç?
Bir yandan yeminler ederken, bir yandan ağlıyorum baksana;
Gözyaşıyla yoğrulan yeminler gerçek olur, inan bana.
Bak, her sözümde bir doğruluk madalyası takılı,
Yalan demeye varır mı bunlara insanın dili?

HELENA

Gittikçe daha sinsice yollar seçiyorsun.
Doğru doğruyu götürüyor,
Şeytanca-kurnal bir kargaşa kalıyor geride.
Bu yeminler Hermia'nındı, ondan geçtin mi şimdi?
Onları bir kefeye koy, şu yeminleri de öbürüne:
Sonunda bir şey tartmış olmayacaksın terazide.
Kefeler yerinde kalacak, yeminler masallar kadar hafif.

LYSANDER

Ona yemin ettiğimde aklım yerinde değilmiş.

HELENA

Onu bırakışına baktıkça, benimki de başımdan gidiyor.

LYSANDER

Demetrius onu seviyor, seni değil.

DEMETRIUS

(Uyanır.)

Ah, Helen, Tanrıçam, peri kızım, meleğim,
Oh sevdiğim, gözlerini neye benzeteyim!
Pınar suyu çamur kalır onların yanında.
Dudakların birer kiraz, kanımı coşturuyor;
Öpmeye, öpülmeye hazır sanki şu anda.
Torosların doruklarındaki,
Doğu rüzgârıyla elenmiş saf beyaz kar,
Sen elini kaldırıp yanına tutmaya gör,
Kara kargaya döner.
Ver, o beyazlar beyazı,
Cennetten çıkma eli öpeyim.

HELENA

Lanet olsun! Canınız cehenneme!
Anlaşılan iyi eğlence oluyorum hepinize.
İnsanlıktan, incelikten biraz nasibiniz olsa,
Böyle kırmaz, böyle incitmezdiniz beni.
Biliyorum, nefret ediyorsunuz benden,
Ama beni aşağılamak için,
İşbirliği yapmasanız olmaz mı?
Biraz erkeklik olsaydı sizde – ki var gibi görünüşte –
Böyle davranmazdınız hassas bir hanımefendiye.
Yüreğiniz nefretle doluyken – ki öyle –
Yeminlerle, tövbelerle çıkarmazdınız beni göklere.
Bir yandan Hermia'nın aşkı için çekişirken,
Helena'yı aşağılamak için de yarışır oldunuz birden.
Tam size yaraşır bir iş, pek erkekçe bir uğraş bu:
Zavallı bir kızcağızı çok güzel ağlatıyor,
Başarıyla maskara ediyorsunuz onu doğrusu.

Benim bildiğim, soylu bir genç, sırf eğlence için,
Bir kızı böyle kırmaz, sabrını böyle taşırmaz.

LYSANDER

Çok duygusuzsun Demetrius. Sus artık.
Hermia'yı seviyorsun; bunu bildiğimi biliyorsun.
Dinle, tüm iyi niyetimle, tüm içtenliğimle,
Hermia'nın aşkından vazgeçtim, yerimi sana bıraktım.
Sen de bana bırak yerini, Helena'dan vazgeç.
Onu seviyorum ve ölünceye dek seveceğim.

HELENA

Hiç, sizin gibi boşa nefes tüketen alaycılar görmemiştim.

DEMETRIUS

Lysander, Hermia'n senin olsun. İstemiyorum onu.
Geçmişte sevdiysem bile, bugün uçtu gitti o sevgi.
Demek yüreğim onda bir süre konuk olmuş,
Şimdi artık Helen'e, yuvaya dönmüş,
Orda kalmayı aklına koymuş.

LYSANDER

Bu doğru değil, Helen.

DEMETRIUS

Sen nerden bilirsin ki sevgimin yalan olduğunu;
Susmazsan eğer, pahalıya ödetirim sana bunu.
İşte bak, geliyor senin sevdiğin.

(Hermia girer.)

HERMIA

Gece kararınca gözü işe yaramaz oluyor insanın;
Kulağı keskinleşiyor, yolu öyle buluyor.
Görme duyusu bozulunca, kulak çifte görev üstleniyor.
Gözüm değil, Lysander, seni bana bulduran;
Kulağım oldu, şükürler olsun, beni sesine getiren.
Söylesene, niye kaçmıştın yanımdan acımadan?

LYSANDER
Aşk durmadan "Git, git," derken kalabilir mi insan?

HERMİA
Nasıl bir aşk Lysander'ı alıp götürebildi böyle?

LYSANDER
Lysander'ın aşkı, onu bırakmayan:
Geceyi, şu alev alev kürelerden, ışıklı gözlerden
Daha çok aydınlatan, güzel Helena.
Beni niye arıyorsun? Anlamıyor musun?
Sana karşı nefretim seni bırakma nedenim.

HERMIA
Gerçekten böyle düşünüyor olamazsın, inanmam buna.

HELENA
Oo, anlaşılan bu da çeteden. Şimdi üçü bir araya gelmiş,
Kendilerince eğleniyor, oyuncak gibi oynuyorlar onurumla.
Seni hain, seni iyilik bilmez Hermia;
Sen de mi bunlarla kafa kafaya verdin,
Bana bu iğrenç hakaretleri layık gördün?
Hani içtiğimiz su ayrı gitmiyor;
Her saatimiz birlikte geçiyordu;
Kardeşlik yemini etmiş,
Bizi ayırıyor diye, ayağına tez zamanı paylamıştık!
Okul arkadaşlığı, tertemiz çocukluğumuz, hepsi unutuldu mu?
Gün olmuş, iki hünerli Tanrı gibi, iğnelerimizi almış,
Bir mindere oturmuş, bir örnek üzerinde
İkimiz bir çiçek yaratmıştık.
Duygularımız bir, bir ağızdan söylemiştik şarkımızı.
Ellerimiz, bedenlerimiz, seslerimiz, düşüncelerimiz
Kaynaşmıştı sanki. Birlikte büyüdük: Bir çift kiraz gibi;
Görünüşte ayrı, ama ayrım yerinde birleşmiş,
Bir sap üzerinde şekillenmiş iki şirin tane.
Görünüşte iki beden, ama atan tek yürek:

Bir şövalyenin armasındaki birbirinin tıpkı resimler gibi,
Tek kişiye ait ve tepesinde tek bir başlık.
Yılların sevgisini ikiye mi ayıracaksın şimdi?
Bu adamlara katılıp zavallı arkadaşını mı ezeceksin?
Ne dostluğuna yakışır bu, ne genç kızlığına.
Sızıyı duyan yalnız ben olsam da,
Hem kendi adıma kınıyorum seni, hem kızlar adına.

HERMIA
Bu ateşli sözlerin şaşırttı beni;
Sensin beni küçük gören, kim küçümsüyor seni?

HELENA
Sen değil misin Lysander'ı peşime takan;
Yüzümü gözümü övsün, beni küçük düşürsün diye?
Öteki sevdalın Demetrius'u sen kışkırtmadın mı?
Daha biraz önce beni ayağıyla iten,
Tanrıça, peri kızı, göksel, eşsiz, seçkin, diyor şimdi.
Nefret ettiği kişiye insan bunları niye söyler,
Hele Lysander, ruhu senin aşkınla doluyken:
Niye onu inkâr eder, bana sevgi gösteris[i] yapar?
Senin izninle, senin kışkırtmanla tabii.
Ne olmuş senin kadar hoş, senin kadar çekici,
Bahtı açık değilsem?
Sevilmeden seviyor, hep itiliyorsam ne olmuş?
Hor görmektense acıman gerekmez mi bana?

HERMIA
Bütün bunlar ne demek, anlamıyorum.

HELENA
İyi, iyi, devam edin, üzülmüş gibi yapın,
Arkamı döndüğümde dil çıkarın, dudak bükün;
Birbirinize göz kırpın, sürdürün bu tatlı şakayı.
Neşenizi bozmazsanız, bakarsınız tarihe geçer.
Biraz acıma duygusu, biraz terbiye olsaydı sizde,

Böyle alay konusu yapmazdınız beni.
Neyse, haydi hoşçakalın;
Belki kusur bende; çaresi ya ayrılıkta, ya ölümde.

LYSANDER
Dur gitme, sevgili Helena, dinle beni;
Aşkım, hayatım, ruhum, güzel Helena!

HELENA
Oh, çok güzel, çok güzel!

HERMIA
(Lysander'a)
Lütfen canım, alay etme böyle onunla.

DEMETRIUS
Onun iyilikle söylediğini dinlemezsen,
Ben zorla dinletirim sana.

LYSANDER
Ne onun yalvarması, ne senin zorlaman işe yarar;
Senin tehditlerin de onun ricaları kadar güçsüz.
Helen, seni seviyorum. Canım çıksın ki seviyorum.
Aksini söyleyen yalan söylüyor, yemin ederim;
Bunu kanıtlamak uğruna,
İstersen canımı veririm.

DEMETRIUS
Onun asla sevemeyeceği kadar seviyorum seni.

LYSANDER
Öyleyse şöyle açıl da kanıtla görelim.

DEMETRIUS
Haydi durma, gel.

HERMIA
(Lysander'ı tutar.)
Lysander, söyler misin, nedir bunların anlamı?

LYSANDER
Uzak dur benden, Habeş soyu!

DEMETRIUS
Haydi haydi,
Bıraksan, gelip benimle dövüşecek sözde!
(Lysander'a)
Boşuna öyle saldıracakmış gibi yapma;
Sen uslu bir çocuksun.

LYSANDER
Çek ellerini üstümden sırnaşık kedi! İğrenç yaratık!
Bırak, yoksa bir yılan gibi silker atarım seni.

HERMIA
Niye böyle kabalaştın; bu değişme neden, canım sevgilim?

LYSANDER
Sevgilin mi! Yıkıl karşımdan, marsık suratlı Tatar!
Defol, zıkkım kökü; fare zehiri, yok ol!

HERMIA
Bu bir oyun mu şimdi?

HELENA
Tabii, seninki de öyle.

LYSANDER
Demetrius, sözümü tutmayacağımı sanma.

DEMETRIUS
Keşke senin gibi bağlı olsaydım ben de.
Görüyorum ki pek güçlü değil bağın. Sana inanmıyorum.

LYSANDER
Ne yani; onu döveyim, öldüreyim mi istiyorsun?
Nefret ediyorum ondan, ama incitmek istemem.

HERMIA
Daha fazla incitebilir miydin sanıyorsun beni!

Nefret ha! Ama neden? Nedir bu başıma gelen?
Ne oldu sevgilim?
Senin Hermia'n değil miyim ben? Sen Lysander değil misin?
Şimdi de eskisi kadar güzelim.
Bir gecede hem sevdin, hem bıraktın gittin beni.
Evet, bıraktın beni – Oh, Tanrı saklasın! –
Ciddi mi yoksa bunların hepsi?

LYSANDER

Evet, yemin ederim evet! Gözüme görünme artık!
Sormayı bırak, ümidini kes, kafana sok bunu. Oyun filan değil;
Gerçek hepsi: Senden nefret ediyorum ve Helena'yı seviyorum.

HERMIA

Demek öyle!

(Helena'ya)

Seni hokkabaz, seni çiçek kurdu;
Seni aşk hırsızı! Gece karanlığında sokulur,
Sevdiğimin gönlünü çalarsın ha!

HELENA

Aman pek hoş doğrusu! Sende hiç utanma arlanma yok mu?
Ağzımı bozup kötü mü konuşayım istiyorsun?
Seni kukla, seni düzmece seni, yazık sana!

HERMIA

Kukla mı? Öyle mi! Sonunda buna geldik demek!
Şimdi de boy pos çıktı ortaya.
Evet, sayın bayan boylu, yüksek bir kişi doğrusu.
Demek boyunla girdin onun gözüne! Ben böyle cüce,
Böyle alçak olduğum için mi sen yükseldin onun gözünde?
Ne kadar alçakmışım, söylesene? Seni boyalı şenlik direği!
Haydi konuş!
Alçak olsam da tırnaklarım gözüne ulaşır, unutma.

HELENA
Yalvarırım baylar, beni alaya alsanız da,
Hırpalamasına izin vermeyin, ne olur.
Bu da mı gelecekti başıma!
Şirretliği hiç beceremem, korkağın biriyim ben.
Tutun onu lütfen, vurdurmayın bana.
Boyu benden biraz alçak diye,
Onunla baş edebilirim sanıyorsunuz belki...

HERMIA
Alçak! Duydunuz, alçak dedi yine!

HELENA
Kuzum Hermia, bana kızma ne olur. Seni her zaman sevdim.
Öğütlerini hep dinledim, hiç aldatmadım seni.
Yalnız bir kere, Demetrius'a olan sevgimden,
Bu ormana kaçtığını söyledim ona.
O senin peşine düştü, ben de sevgimden onun.
O saatten beri beni azarlıyor, tehdit ediyor;
Döverim, ezerim, öldürürüm diyor. Eğer bana acır, salıverirsen,
Aptallığımı sırtıma alır Atina'ya dönerim.
Bir daha da peşinden gelmem. Bırak beni gideyim.
Görüyorsun ne sersem, ne şaşkın bir haldeyim.

HERMIA
Haydi çek git be kadın, seni tutan kim?

HELENA
Geride bıraktığım bir budala gönül.

HERMIA
Kimde, Lysander'da mı?

HELENA
Demetrius'ta.

LYSANDER
Korkma Helena, sana hiçbir şey yapamaz.

DEMETRIUS
Hayır bayım, yapamaz. Sen ondan yana çıksan bile.

HELENA
Kızdığı zaman ne delişmen, ne azgındır bilemezsiniz.
Okuldayken onun şirretliğinden ürkmeyen yoktu.
Ufaklığına ufaktı ama tepesi attı mı korkulur ondan.

HERMIA
Ufak mı? Alçakla ufaktan başka bir şey çıkmıyor ağzından.
Bu hakaretleri dinlemek zorunda mıyım?
Bırakın beni şunun ağzının payını vereyim.

LYSANDER
Çekil şurdan bacaksız; seni bodur bozkır çalısı;
Tespihböceği, meşe palamudu seni!

DEMETRIUS
Seni hor gören birine yardımda biraz fazla heveslisin.
Rahat bırak onu. Helena adını ağzına alma.
Ondan yana çıkma.
Unutma, en küçük bir sevgi gösterisinde bulunursan ona,
Bedelini ağır ödersin.

LYSANDER
Bak, beni tutmuyor artık. Cesaretin varsa gel haydi,
Helena'da kimin hakkı varmış görelim, gel peşimden.

DEMETRIUS
Peşinden mi! Yan yana gidelim, yürü omuz omuza.

(Demetrius ve Lysander çıkarlar.)

HERMIA
Bütün bu kargaşa senin yüzünden. Dur, gitme!

HELENA
Sana güvenim yok artık.
Senin gibi belalı birinin yanında da kalamam.

İş kavgaya döküldü mü, ellerin benimkinden hızlı;
Ama kaçmaya gelince, uzun bacaklar bende.

(Çıkar.)

HERMIA

Şaşırdım kaldım, ne demeli bilemiyorum.

(Çıkar.)

(Oberon ve Puck öne çıkarlar.)

OBERON

Bütün bunlar senin yüzünden. Ya yine şaşırdın,
Ya da bu dolapları bile bile çeviriyorsun.

PUCK

İnan bana, gölgeler kralı, karıştırdım.
Adamı Atinalı giysilerinden tanırsın demedin mi?
Ben de bir Atinalı buldum, çiçeği gözüne sıktım.
Bana kalırsa yaptığım işte kusurum yok.
Bence bu dalaşmaları yalnızca bir eğlence,
Pek de kötülük yok bunda görünüşte.

OBERON

Şimdi bu âşıklar hırlaşacak yer arıyorlar.
Koş çabuk Robin, geceyi ser üstlerine;
Kapkara sis örtüsünü, öyle bir ger ki yıldızlı göğün altına,
Hiçbiri göremesin önünü, hepsi dağılsın sağa sola.
Kimse çıkmasın bir başkasının yoluna.
Bir an Lysander'ın ağzından konuş,
Demetrius'un başı dönsün, hırsından dövünsün;
Sonra aynı Demetrius gibi bağır çağır,
Böylece ikisini birbirinden iyice ayır.
Ta ki ölüm taklitçisi uyku gelip,
Kurşun bacakları, yarasa kanatlarıyla,
Gözkapaklarından içeri sokuluncaya kadar.
Sonra şu otu Lysander'ın gözlerine sık

– Öyle güçlüdür ki bundan akacak su
Yapılan yanlışların hepsini düzeltecek
Göz kürelerini yine önceki gibi döndürecek.
Uyandıklarında rüya gördük sanacaklar;
Tüm bu maskaralıklar boş bir hayalmiş diyecekler.
Âşıklar barışacak, Atina'ya dönecek,
Ölünceye dek bozuşmayacaklar.
Sen bu işle uğraşırken ben de kraliçeme gideyim,
Şu Hintli çocuğu elinden almaya bakayım.
Sonra da gözünden tılsımı alır,
Onu canavardan kurtarırım. Her şey tatlıya bağlanır.

PUCK

Sayın peri efendim, biraz acele etsek iyi olur;
Gecenin sabırsız ejderleri bulutları yarmaya başladı bile.
Şafak Tanrıçasının habercisi [4] parlıyor işte karşıda.
Orda burda gezinen hortlaklar, onu gördükleri anda
Geri döner, kilise avlularına kaçışırlar.
Kimi kendini öldürmüş, kavşaklara gömülmüş,
Kimi sellerde boğulmuşların bu lanetli ruhları[5]
Kurtlu yataklarına girmiş olmalılar şimdi
Kendi utançlarını görürler korkusuyla
Işıktan kaçmayı yeğlemiştir hepsi.
Sonsuzluğa dek kara kaşlı gecedir onların yoldaşı.

OBERON

Ama biz bu ruhlara hiç benzemeyiz.
Şafak Tanrıçasıyla oynaştığım çok olmuştur.
İstesem, alev gibi kıpkızıl doğu geçiti,
Güzelim kutsal ışınlarıyla Neptün'e açılıncaya,
Tuzlu yeşil akıntıları sarı altına döndürünceye dek
Ormancı gibi korularda dolaşırım.
Neyse, haydi gecikmeyelim; gün doğmadan bu işi bitirelim.

(Çıkar.)

PUCK

Bir o yana, bir bu yana; bir o yana, bir bu yana,
Başları dönecek dolana dolana.
Ne şehirde var ne köyde kafa tutacak bana,
Döndürelim şunları bir o yana, bir bu yana.
İşte biri göründü bile.

(Lysander girer.)

LYSANDER

Nerdesin burnu büyük Demetrius? Konuşsana şimdi.

PUCK *(Demetrius'un sesiyle)*

Haydi gel öyleyse, şöyle açığa çıkalım.

(Lysander çıkar.)

(Demetrius girer.)

DEMETRIUS

Lysander, konuşsana! Seni ödlek, kaçtın mı yoksa?
Ses ver! Çalıya mı saklandın korkundan?

PUCK *(Lysander'in sesiyle)*

Nerdesin korkak? Yıldızlara mı kabarıyorsun?
Yoksa otu, çalıyı kavgaya mı çağırıyorsun?
Çıksana ortaya, gelsene ikiyüzlü; çocuksun sen daha.
Gel yanıma da bir sopa çekeyim sana.
Senin gibilerine kılıç çekmeye değmez.

DEMETRIUS

Hey, orda mısın?

PUCK *(Lysander'in sesiyle)*

Sesime gel! Hangimiz erkekmiş görelim.

(Puck ve Demetrius çıkarlar.)

(Lysander girer.)

LYSANDER
Hem önümden gidiyor, hem sürekli meydan okuyor.
Seslendiği yere varınca da hemen yok oluyor.
Yüreği zayıf, ama bacakları güçlü doğrusu!
Kovalamaktan ben yoruldum, o kaçmaktan yorulmadı.
Yolumu da kaybettim karanlıkta, iyisi mi durmalı.
Şurda biraz dinlenmeli.

(Yere uzanır.)

Hadi gel artık, güzel gün!
Soluk ışıklarını bana gösterdiğin anda
Demetrius'u bulur, öcümü alırım.

(Uyur. Puck ve Demetrius girerler.)

PUCK *(Lysander'in sesiyle)*
Hey hey, ödlek, gelsene.

DEMETRIUS
Cesaretin varsa bekle beni. Bilmiyorum sanma kaçtığını.
Hiçbir yerde durmadan ordan oraya koştuğunu.
Karşıma çıkıp yüzüme bakamıyorsun değil mi?
Söylesene, nerdesin şimdi?

PUCK *(Lysander'in sesiyle)*

Burdayım işte, gelsene, burda.

DEMETRIUS
Sen durma alay et, ödetirim bunu sana elbet.
Gün ışığında yüzünü bir göreyim de seyret.
Var yoluna git şimdi, artık halim kalmadı.
En iyisi şu soğuk yatağa uzanıp yatmalı.
Gün ışıdığı anda, bekle beni yanında.

(Yere uzanır ve uyur. Helena girer.)

HELENA
Ey yorgun gece! Ey uzun ve bezgin gece!

Kırp şu saatlerinden biraz; gündoğusundan huzur gönder.
Yoluma ışık tut ki Atina'ya döneyim,
Kurtulayım şu hain insanlardan ne olur. Gel uyku,
Bazen kederin gözlerini kapatırsın ya hani,
Çal götür biraz beni de kendimden.

PUCK
Daha üç mü oldu? Gelmedik biri kaldı demek;
İki çeşitten birer çift, toptan dört edecek.
İşte geliyor, küskün ve üzgün.
Bu Kupid yumurcağı da acıma nedir bilmiyor;
Zavallı kızları hep böyle şaşkına çeviriyor.

(Hermia girer.)

HERMIA
Hiç böyle yorulmamış; böyle üzülmemiştim.
Çiğden sırılsıklam her yanım,
Kalmadı diken çizmedik yerim.
Ne sürünebilirim artık, ne yürüyebilirim.
İsteklerime ayak uyduramıyor bacaklarım.
Şurda biraz dinleneyim. Bakalım bir gün doğsun;
Kavga çıkarsa eğer, Tanrı Lysander'ı korusun.

(Yere yatar ve uyur.)

PUCK
Yattığın yerde
Rahat uyu.
Sürünce gözüne
Şifalı suyu,
Kalkacak büyü.

(Suyu Lysander'ın gözlerine sıkar.)

Gözünü açtığında,
Yine eski sevdiğin
Güzel gelecek sana.

Uyanınca göreceksin,
Masal iyi bitecek;
Sevenlerin her biri
Muradına erecek,
Her şey yoluna girecek.
(Çıkar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Aynı yer. Lysander, Demetrius, Helena ve Hermia uyumaktadır. Titania, Bottom, periler ve arkalarından, görünmeden, Oberon girer.)

TITANIA

Gel buraya, otur şu çiçekten yatağa,
Tatlı yanaklarını biraz okşayayım.
Yaban gülleri takayım o ince, narin başına;
Şirin koca kulaklarını öpeyim, benim neşe kaynağım.

BOTTOM

Bezelye Çiçeği nerde?

BEZELYE ÇİÇEĞİ

Burda.

BOTTOM

Kafamı kaşı, Bezelye Çiçeği. Örümcek Ağı beyefendi nerdeler?

ÖRÜMCEK AĞI

Burdalar.

BOTTOM

Sayın Bay Örümcek Ağı, lütfen silahlarınızı kuşanın ve bana devedikeni üstünde bir balarası öldürün ve bal torbasını getirin. Bu arada rica ederim fazla oyalanmayın ve ayrıca aman dikkat edin, bal torbası patlamasın; yüzünüz gözünüz bal için kalsın istemem bayım. Sayın Hardal Tohumu nerde acaba?

HARDAL TOHUMU
Burada.

BOTTOM
Verin elinizi, Sayın Hardal Tohumu. Yeter artık, kibarlığı bırakın, eğilip durmayın rica ederim.

HARDAL TOHUMU
Dileğiniz nedir?

BOTTOM
Hiç, sayın bayım; şu çıtkırıldım Örümcek Ağı'na beni kaşımakta yardımcı olur musunuz diyecektim. Sanırım berbere gitmem gerekecek bayım;yüzümün nefis bir şekilde tüylendiğini hissediyorum.Öyle nazik bir eşeğimdir ki, tüylerim gıdıkladı mı beni, kaşınmadan edemem.

TITANIA
Biraz müzik dinlemek ister misin, tatlı sevgilim?

BOTTOM
Oldukça iyi bir müzik kulağım vardır. Şöyle tef, dümbelek filan bulunur mu burda?

TITANIA
Belki de bir şeyler yemek istersin tatlım?

.BOTTOM
Ah, şöyle bir deste yonca olsa! İyisinden bir okka kuru yulaf da iyi çiğnenirdi doğrusu! Aslında, içimden saman yemek geliyor: Küçük bir bağ saman yok mu acaba? Saman nefistir, ah canım saman! Saman gibisi yoktur.

TITANIA
Yaman bir peri var hizmetimde;
Gitsin sincabın istiflediği cevizleri bulsun,
Taze ceviz getirsin sana.

BOTTOM
Bir iki avuç kuru bezelye olsa daha iyiydi. Ama şimdi kalsın.

Lütfen adamlarınız beni rahatsız etmesin. Bir uyuma durumu laf konusu galiba bende.

TITANIA

Uyu canım, ben de seni kollarımda sallarım.
Haydi uzaklaşın periler, dağılın dört bir yana

(Periler çıkar.)

Hanımeli de çit sarmaşığına böyle usulca sarılır;
Dişi sarmaşık kara ağacın kabuklu parmaklarına
İşte böyle yüzükler geçirir.
Ah, nasıl seviyorum seni bir bilsen;
Sana nasıl tapıyorum!

(Uyurlar. Puck girer.)

OBERON

(Öne çıkar.)

Hoş geldin sevgili Robin. Şu tatlı manzaraya bak.
Ecemin şaşkınlığına acımaya başladım şimdi.
Biraz önce koruluğun arkasında gördüm onu:
Bu çirkin budala için renk renk çiçek topluyordu.
Onu payladım ve bozuştuk.
Adamın tüylü şakaklarını,
Kokulu körpe çiçeklerden taçlarla donatmış.
Yusyuvarlak, pırıl pırıl inciler gibi,
Bazen goncalar üstünde şişiveren o çiğ tanesi de,
Sanırsın, kendi utancına ağlayan bir gözyaşı damlası.
Sonra kraliçemi keyfimce iyi bir payladım.
Sonunda yumuşayıp bana yalvarmaya başlayınca,
Çalıntı çocuğu istedim;
Hemen vermekle kalmadı, bir de peri çağırdı
Ve çocuğu periler ülkesindeki çardağıma gönderdi.
Artık çocuk bende olduğuna göre,
Gözlerindeki bu çirkin kusuru gidermen gerek.

Şimdi, sevgili Puck, bu acayip eklentiyi
Atinalı gencin kafasından çıkar.
Öyle ki, o da ötekilerle birlikte uyandığında,
Onlara katılıp Atina'ya dönebilsin.
Bu gece ne geldiyse başlarına,
Tuhaf bir rüya gibi kalsın akıllarında.
Ama önce periler kraliçesini kurtaralım.

(Titania'ya)

Geçmişte neydiysen şimdi de osun,
Eskiden nasıl gördüysen, şimdi de öyle göresin.
Kupid'in çiçeğinden üstün Diana'nın goncası [1] var;
Goncanın kutsal gücü, tılsımı hemen bozar.
Uyan şimdi Titania, uyan tatlı kraliçem!

TITANIA

(Uyanır.)

Oberon, neler gördüm bir bilsen!
Rüyamda bir eşeğe vurulmuşum ben!

OBERON

İşte sevdiğin orda yatıyor.

TITANIA

Nasıl oldu bütün bunlar?
Bakamıyorum bile şimdi, ne iğrenç bir yüzü var!

OBERON

Susalım şimdi! Robin, çıkar kafasını.
Titania, söyle, müzik çalsın; derinleşsin uykuları şunların
Hepsinin duyuları uyuşsun.

TITANIA

Hey, müzik gelsin! Büyülü uyku versin hepsine.

PUCK

(Bottom'ın kafasından eşek kafasını çıkarır.)

Uyandığında kendi şaşkın gözlerinle bak dünyaya artık.

OBERON
Ses, müzik!

(Müzik çalar.)

Gel kraliçem.
El ele tutuşalım,
Şu uykucuların yattığı yeri biraz sallayalım.

(Dans ederler.)

Yeni bir dostluk kurduk seninle şimdi;
Yarın gece Dük Theseus"un evinde dans ederiz;
Dostluğumuzu kutlar, sağlık ve neşe dileriz onlara.
Bu sevişen çiftler de yarın orda olacak;
Coşup eğlenecek herkes, düğünler çoğalacak.

PUCK
Periler kralı, dur, dinle:
Tarlakuşu ötüyor, sabah oldu yine.

OBERON
Haydi öyleyse kraliçem,
Hüzün ve susma vakti geldi demek;
Gecenin ardına düşelim, gölgeleri izleyelim.
Yerküreyi bir dolanır gene geliriz hemen,
Durmak bilmez ay bile yetişemez peşimizden.

TITANIA
Öyleyse gidelim lordum,
Uçarken anlat bana;
Nasıl oldu da bu gece,
Yerdeki şu ölümlülerle
Burda ben uyuyakaldım.

(Oberon, Titania ve Puck çıkarlar. Av borusu. Theseus, Hippolyta, Egeus ve öteki̇ler girer.)

THESEUS

Haydi, biriniz gidin ormancıyı bulun.
Törenlerimiz tamamlandı artık, duyurun.
Günün öncüsü karşıladığına göre bizi,
Köpeklerimin müziğini duysun sevdiğim.
Bırakın köpekleri, batıdaki vadiye yollansınlar.
Durmayın, koşun, ormancıyı bulun.

(Adamlardan biri çıkar.)

Biz de, güzel kraliçem, dağın tepesine çıkar,
Köpeklerin karmaşık müziğini dinleriz.
Hep bir ağızdan sesleniriz, yankılanır sesimiz.

HIPPOLYTA

Bir zamanlar Herkül ve Cadmus'la birlikte Girit'teydim:
Ormanda bir ayı kıstırmış,
Sparta [2] köpeklerini salmışlardı üstüne.
Böyle yaman uluma duymamıştım hiç: Ormanlar bir yana,
Gökler, pınarlar, dağ taş bir ağızdan uğulduyordu sanki.
Kulağa böylesine hoş gelen bir kargaşa,
Böylesine tatlı bir gök gürültüsü düşünemez insan.

THESEUS

Benim köpeklerim de Sparta soyundandır:
Geniş güçlü çenesinden, boz renginden anlaşılır.
Sarkan kulakları, sabah yağan çiği sıyırır alır yerden;
Dizleri kıvrık,
Boynunun altında derisi, Tesalya boğasındaki gibi kat kat olur.
Avda yavaştırlar, ama öyle bir sesleri vardır ki,
Alt alta dizili çanlar gibi bir uyum çıkar hepsinden. [3]
Böylesine anlaşan köpeklerden bir sürüye,
Ne Girit'te, ne Sparta'da, ne Tesalya'da,
Boru çalmak, haykırmak,
Kimseye kısmet olmamıştır.
Duy da öyle karar ver.

(Uyuyanları görür.)

Hey, durun, bu periler de kim?

EGEUS

Lordum, şurda yatan kızım. Şu Lysander, şu Demetrius,
Bu da Helena, Koca Nedar'ın kızı.
Bilmem ne arıyorlar burda böyle hep birlikte.

THESEUS

Mayıs şenlikleri için erken kalkmış olmalılar.
Belki de düğünümüzü duydular, onun için geldiler.
Söylesene Egeus, Hermia seçimini bugün yapmayacak mıydı?

EGEUS

Evet lordum.

THESEUS

Gidin avcılara söyleyin, boru çalıp uyandırsınlar şunları.

(Borazanlar. Âşıklar uyanır. Dışardan sesler. Âşıklar doğrulur.)

İyi günler dostlarım! Aziz Valentin günü çoktan geçti;
Orman kuşları daha yeni mi oynaşıyor? (4)

LYSANDER

Bağışlayın lordum.

THESEUS

Ayağa kalkın lütfen.
Demetrius'la birbirinizi çekemediğinizi biliyorum;
Nasıl oluyor da şimdi böyle anlaştınız?
Düşmanlar arasında bu güven nerden geliyor?
Bakıyorum hiç korkmadan yan yana yatıp uyumuşsunuz.

LYSANDER

Hâlâ şaşkınım lordum. Yarı uyanık yarı uykudayım.
Ama yemin ederim, buraya nasıl geldim,
Gerçekten bilmiyorum.

Şey sanırım... Evet evet, galiba öyle oldu:
Buraya Hermia'yla geldik. Niyetimiz Atina'dan uzaklaşmak,
Atina yasalarının erişemeyeceği bir yere kaçmaktı...

EGEUS

Yeter yeter – Lordum, bu kadarı yeter!
Yasaların uygulanmasını istiyorum. Niyetleri kaçmaktı.
Evet, Demetrius, birlikte kaçacak, beni ve seni aldatacaklardı.
Seni eşinden edecek, benim sözümü boşa çıkaracaklardı.

DEMETRIUS

Lordum, sevgili Helen her şeyi söyledi bana;
Bu ormana niye geldiklerini anlattı.
Ben de öfkeyle peşlerine düştüm;
Helen'se beni sevdiği için arkamdan geldi.
Ne var ki, sayın lordum, nasıl bir güçle bilmiyorum
– Ama işin içinde birtakım güçlerin olduğu kesin –
Hermia'ya olan sevgim kar gibi eridi gitti.
Çocukluğumda tutkun olduğum bir oyuncaktan,
Değersiz bir boncuktan ne kaldıysa aklımda,
Bu sevgiden de kalan o şimdi.
Gözüm gönlüm tek Helena'yı görüyor artık.
Aklım fikrim hep onda.
Hermia'yı görmeden önce onunla nişanlıydım;
Ama hastaydım sanki, iğreniyordum bu yiyecekten.
Şimdi sağlığıma kavuştum, tadım geldi yeniden
Ve onu istiyorum, seviyorum, özlüyorum;
Hiç bırakmayacağıma söz veriyorum.

THESEUS

Sevgili âşıklar, talih sizlere gülmüş.
Birazdan yine konuşacağız bunları.
Egeus, dileğinden vazgeçmeni istiyorum senden.
Bu çiftler de bizimle birlikte tapınağa gelecekler
Ve orada sonsuzluğa dek bağlanacaklar.

Sabah da oldukça eskidi sayılır; ava çıkma vakti geçti artık.
Haydi, herkes Atina'ya; büyük bir eğlence yaparız orda.
Gel Hippolyta.

(Theseus, Hippolyta, Egeus ve adamları çıkar.)

DEMETRIUS
Ne kadar küçük ve belirsiz geliyor şimdi her şey;
Ufukta dağlar sanki birer bulut oluvermiş birden.

HERMIA
Her şeyi çift görmeye başladım; galiba şaşı oldum.

HELENA
Ben de öyle. Birden Demetrius'u buluverdim,
Sanki bir mücevher gibi: Hem benim, hem değil.

DEMETRIUS
Ne dersiniz, gerçekten uyanık mıyız?
Bana kalırsa hâlâ uykudayız biz, rüya görüyoruz. Baksanıza,
Dük buradaydı değil mi? Peşimden gelin, dedi bize?

HERMIA
Evet, doğru; babam da burdaydı.

HELENA
Hippolyta da.

LYSANDER
Evet evet, tapınağa gelin dedi bize.

DEMETRIUS
Öyleyse uyanmışız. Haydi gidelim.
Giderken de rüyalarımızı anlatalım.

(Demetrius, Helena, Lysander ve Hermia çıkarlar. Bottom uyanır.)

BOTTOM
Sıram gelince söyleyin, hemen girerim. İşaretim "Benim yakışıklı Pyramus'um". Huu! Hey, nerdesiniz? Peter Quince! Flute,

körükçü ustası! Tenekeci Snout! Starveling! Tüh, şu işe bak! Hepsi yok olmuş, beni burda uyurken bırakmışlar... –İnanılmaz şeyler gördüm. Öyle bir rüya gördüm ki, insan aklı yetmez anlatmaya. Bu rüyadan söz etmek eşeklik olur bence. Sanki şeydim ...kimse anlatamaz ne olduğumu. Şey olmuşum sanki ... ve üstelik de şeyle şey mi yapmıştım ...Sandım ki... ama ne yaptığımı sandığımı söylemeye kalkışan şaşkın budala soytarının biridir. İnsan gözü duymamıştır daha böyle bir rüya; insan kulağı görmemiştir; insan eli tadı nedir bilemez; dili kavrayamaz, yüreği anlatamaz nasıl bir rüyaydı bu! Peter Quince'i bulup bu rüyadan bir türkü yazdıracağım. Adı "Bottom'ın Rüyası" olacak; dipsiz bir rüyaydı çünkü. Dük için sergilediğimiz oyunlardan birinin sonunda söylerim bu türküyü. Belki de kızın ölümünde söylerim, daha oturaklı olur.

(Çıkar.)

İkinci Sahne

(Atina'da bir yer. Quince, Flute, Snout ve Starveling girerler.)

QUINCE

Bottom'ın evine baktırdınız mı? Gelmemiş mi daha?

STARVELING

Ne duyan var ne gören. Hiç kuşku yok, götürdüler.

FLUTE

Gelmezse oyun yarıda kaldı demektir. Onsuz yürümez, değil mi?

QUINCE

Mümkün değil. Atina'da Pyramus'u ondan başka kimse beceremez.

FLUTE

Yoo, Atina'daki el işçilerinin en akıllısı olduğu kesin.

QUINCE

Üstelik, en iyi insan aynı zamanda. Tatlı ses deyince, onun beline su dökecek yoktur.

FLUTE

"Eline" diyecektin. Beline su dökülmez, çok ayıptır.

(Doğramacı Snug girer.)

SNUG

Baylar, dük tapınaktan dönüyor. Yanında iki üç beyefendi ve hanımefendiler evlenmiş olarak varlar.Eğlencemiz yapılsaydı tam bahtımız açılacaktı işte.

FLUTE

Gördün mü bak! Yiğit Bottom altı peniden oldu işte. Günde altı peniyi tep, sonra ömür boyu çalış! Kafamı kestiririm ki en az altı peni alırdı dükten. Hem de hak etmiş olurdu. Bir Pyramus'la günde altı peniye karşılık bir hiç!

(Bottom girer.)

BOTTOM

Çocuklar nerde? Nerde canlarım benim?

QUINCE

Bottom! Oh, şükürler olsun bugüne! Bu mutlu anı da gördüm ya!

BOTTOM

Baylar, mucizeler döktürebilirdim size – ama neymiş diye sormayın sakın; söylersem safkan Atinalı demesinler bana. – Her şeyi olduğu gibi anlatacağım size, nasıl başımdan geçtiyse aynen öyle!

QUINCE

Anlat, anlat, sevgili Bottom!

BOTTOM

Bir kelime alamazsınız ağzımdan!Şu kadarını söyleyeyim: Dük yemeğini yedi. Haydi, alın giysilerinizi, sakallarınıza iyi cins ip-

lik, pabuçlarınıza yeni bağcık bulmayı unutmayın. Hemen sarayda buluşalım. Herkes kendi rolüne baksın. İşin uzunu kısası şu ki, oyunumuz konacak. Her şeyden önce, Thisbe'nin çamaşırları temiz olmalı. Aslanı oynayacak kimse, tırnaklarını kesmesin; aslan pençesine benzemesi için tırnaklar çıkık olmalı biliyorsunuz. Ve , lütfen sayın oyuncular, soğan ya da sarmısak yemeyin; nefesimiz tatlı tatlı kokmalı, tatlı konuşmalıyız. Böylelikle bizi duyanlar da, ne tatlı bir komedi diyecekler. Tamam. Az laf, çok iş. Haydi gidelim, dağılın!

(Bottom ve arkadaşları çıkar.)

BEŞİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Theseus, Hippolyta, Philostrate, lordlar ve ötekiler.)

HIPPOLYTA

Theseus, tuhaf şeyler anlatıyor bu âşıklar.

THESEUS

Gerçek olamayacak kadar tuhaf.
Böyle acayip şeylere, bu peri masallarına hiç inanmam ben.
Âşıklarla kaçıkların beyinleri kaynar durur;
Öyle hülyalar kurar, öyle hayaller görürler ki,
Akıl mantık kolay kolay kavrayamaz onları.
Çılgın bir, tutkun iki, şair üç,
Hayalle yoğrulmuşlardır baştan başa.
Birinin gördüğü şeytanları toplasan,
Koskoca cehenneme sığdıramazsın: İşte bu deli.
Âşık dersen, şaşkınlıkta ondan aşağı kalmaz:
Bakarsın, Çingenenin suratında Helen'in güzelliğini bulmuş.
Şairin gözleri heyecandan fırıl fırıl döner yuvalarında;
Gökteyken yere iner, yerden göğe fırlar durmadan.
İnsan, hayalinde nasıl,
Hiç görülmedik, bilinmedik şeyleri yaratırsa,
Şairin kalemi de onlara biçim verir.
Hiçten yararlanır, havayı alır,
Bir yer, bir barınak bulur ona, bir ad verir.
Öylesine güçlüdür ki hayali,

Bir coşku, bir sevinç duymayagörsün,
O sevince bir kaynak da buluverir.
Gece yarısı korktun diyelim karanlıkta,
Çalıyı ayı sanmaz mısın kolayca?

HIPPOLYTA
Ama gece olanları baştan sona dinleyince,
Anlatanların hepsini böyle şaşkın görünce,
Bunlar hep kuruntu, hayal ürünü diyemiyor insan;
Kalıcı, gerçek bir şeyler var burda, demeden edemiyor.
Ama yine de çok garip, çok şaşırtıcı.

(Lysander, Demetrius, Hermia ve Helena girerler.)

THESEUS
İşte âşıklar: Neşeyle, sevinçle dolu hepsi.
Gönlünüz hep böyle şen olsun sevgili dostlar;
Her gününüz yeni bir sevgiyle dolsun.

LYSANDER
Bastığınız yer aydın olsun; ocağınız, döşeğiniz dert görmesin.

THESEUS
Söyleyin bakalım,
Yemek sonrasıyla yatma arasını nasıl dolduralım?
Bir asır boyu üç saat var önümüzde;
Nasıl eğlenelim, neler oynayalım bu sürede?
Şenlikçibaşımız nerde, neler hazırlamış bizlere?
Bitmek bilmez bir saati hoş geçirtecek bir oyun yok mu?
Philostrate'yi çağırın.

PHILOSTRATE
Burdayım, yüce Theseus.

THESEUS
Bu akşam için bir kestirme var mı dağarcığında?
Nerde oyun, nerde müzik?
Eğlencesiz nasıl avutulur bu uyuşuk zaman?

PHILOSTRATE

(Bir kâğıt uzatır.)

Hazırlattığımız eğlencelerin bir özeti,
Seçin lordum, hangisini istiyorsunuz önce?

THESEUS

Kentauroslar'la [1] *Savaş.*
"Türkü, arp eşliğinde bir hadım tarafından söylenecek".
Geçelim. Yakınım Herkül'ün başarılarından söz ederken,
Bunu anlatmıştım sevdiğime.
Kafası tütsülü Bakanallar'ın ayaklanması
Ve gazaba gelip Trakyalı şarkıcıyı parçalayışı. [2]
Eski bir gösteri;
En son, Tebai fatihi olarak döndüğümde oynanmıştı bana.
Yoksulluğa düşüp sürünürken ölen Bilgi'nin ölümüne
Üç kere üç Musa'nın ağıt yakışı. Çok keskin ve acı bir taşlama.
Bir düğün töreninde uygun düşmez.
Genç Pyramus'la sevgilisi Thisbe'nin aşkından
Usandırıcı kısa bir sahne; "çok trajik bir eğlence".
Eğlendirici ve trajik! Usandırıcı ve kısa!
Yani, sıcak ve buzla akılları durduran kar.
Bu uyumsuzluktaki uyum nerde acaba?

PHILOSTRATE

Sayın lordum, aşağı yukarı on kelimelik bir oyun bu;
Böylece, tanıdığım oyunların en kısası.
Ama bu oyuna on kelime bile fazla;
Bu anlamda "usandırıcı". Ayrıca, oyunda baştan sona
Yerinde kullanılmış tek bir kelime,
Rolüne uymuş tek bir oyuncu yok.
Neden "trajik"derseniz : Pyramus kendini öldürüyor da ondan.
Gördüğüm provalar doğrusu gözlerimi yaşarttı:
Ama en şakrak kahkahanın coşkusu bile
Böylesine "neşeli" gözyaşı döktürmemiştir bana.

THESEUS

Bu oyunu oynayacaklar neyin nesi?

PHILOSTRATE

Burada, Atina'da çalışan el işçileri;
Daha önce hiç kafalarıyla iş görmemişler.
İlk denemelerini düğününüze hazırlanırken yapmışlar.
İşlemeye alışmamış belleklerini alabildiğine zorlamışlar.

THESEUS

Öyleyse duyalım bakalım ne söylemişler.

PHILOSTRATE

Yok yok, sayın lordum, size göre değil bu.
Baştan sona dinledim, işe yarar hiç, ama hiçbir şey yok.
Meğer ki iyi niyetleri sizi eğlendirmeye yetsin.
Size hoş görünmek için yırtınmışlar, binbir eziyete girmişler.

THESEUS

Bu oyunu dinlemek istiyorum.
İçtenlikle ve görev duygusuyla yapılan bir işte
Değerli bir şeyler vardır kesinlikle.
Haydi gidin getirin onları. Yerlerinizi alın bayanlar.

(Philostrate çıkar.)

HIPPOLYTA

Zavallı kişileri kaldıramayacakları bir yükün altında ezilir görmek hoş değil. Görev duygusu ve hizmet anlayışı da ölüyor bu durumda.

THESEUS

Böyle bir şey olmayacak ki, tatlı sevgilim.

HIPPOLYTA

Ama bu işi beceremediklerini söylüyor.

THESEUS

Beceremedikleri için onlara teşekkür etmek
Bizi daha da yüceltir.

Onların yanlış anladığını,
Biz anlar ve hoş görürsek,
Yeterince eğlenmiş oluruz.
Zavallı görev duygusu çabalar, beceremezse,
Soylu düşünce de sonuca değil niyete bakar.
Gezdiğim yerlerde ünlü bilginler beni karşılamak için
Büyük hazırlıklar yapmışlar, konuşmalar ezberlemişlerdir.
Ama sonunda bakarım, titriyor, sararıyorlar;
Cümlelerin ortasına noktalar koyuyorlar;
Korkudan, hazırlanmış konuşmalarını şaşırıyorlar;
Ve sonunda dilleri tutuluyor.
Bir hoşgeldin bile diyemeden tıkanıp kalıyorlar.
İnan bana canım, bu suskunlukta bir hoşgeldin kokusu var.
Ürkek görev duygusunun bu alçakgönüllü havasında,
Sırnaşık ve küstah bilgiçliğin
Takırdayan dilinde bulduğumdan daha fazlasını buluyorum.
Bana kalırsa, en küçük kişide bile en büyük sözü
Sevgi ve dili tutulmuş sadelik söyler.

(Philostrate girer.)

PHILOSTRATE
İzniniz olursa lordum, Önsöz hazır.

THESEUS
Gelsin.

(Borazanlar. Önsöz rolünde Quince girer)

QUINCE
Kusur işlersek eğer bilin ki bile bile.
Olmayacak iyi niyetle geldik buraya kusur işlemeye.
Geldik sanmayın yalnız. Basit becerimizi görün dedik;
Böylece sonumuzun gerçek başlangıcını söyledik.
Gördüğünüz gibi burdayız ama kötü niyetle.
Burda değiliz yalnızca sizler eğlenesiniz diye.
Karşınıza çıktık çünkü geldiğinize pişman olasınız.

İstemiyoruz oyuncularımız sizi utandırmasın.
Diliyoruz gösteriden sonra öğrenebileceğiniz
Her şeyi öğrenebileceksiniz.

THESEUS

Bu adam noktalamayla uğraşmıyor pek.

LYSANDER

Delişmen beygir gibi kaptırdı önsözü: dur durak bilmiyor. Bundan alınacak ders, lordum: Yalnız konuşmak yetmez; doğru konuşmak gerek.

HIPPOLYTA

Doğru. Çocuk kaval çalar gibi çaldı önsözü: Ses var, ama uyum yok.

THESEUS

Karışmış bir zincir gibiydi konuşması: Bozulan bir şey yok, ama her şey darmadağınık. Şimdi sıra kimde?

(Pyramus rolünde Bottom, Thisbe rolünde Flute, Duvar rolünde Snout, Ay Işığı rolünde Starveling ve Aslan rolünde Snug bir borazancının ardından girerler.)

QUINCE

Sayınlar, belki de bu gösteriye şaşıyorsunuz:
Ama şaşadurun; gerçek her şeyi aydınlatacak.
Şu adam Pyramus, eğer bilmek istiyorsanız;
Şu güzelim bayan da kesinlikle Thisbe olacak.
Şurada harç ve alçıdan yapılma biri duruyor:
Duvar. – Size âşıkları ayıran hain duvarı sunuyor
Ve duvarın çatlağından zavallıcıklar fısıldaşmakla yetiniyor.
Kimse şaşmasın lütfen, bu iş böyle oluyor.
Köpeği, feneri ve dikenli çalısıyla şu adam da
Ay ışığını sunuyor. Şunu da söylemek isterim burda,
Ay ışığında buluşur âşıklar, Ninus'un mezarında;
Konuşmada, anlaşmada güçlük çekmezler orda.

Adına aslan denen bu uğursuz canavar,
Vefalı Thisbe gece önce giderken yoluna çıkar;
Ürkütür onu, daha doğrusu korkutur, kaçırır.
Thisbe kaçayım derken şalını düşürür,
Hain aslan da kanlı ağzıyla şalı ısırır.
Hemen sonra Pyramus gelir; genç ve boylu poslu;
Bakar ki, biricik Thisbe'ciğinin şalına kıymış aslan.
Ve işte o zaman, kamasını çeker;
Kanlı, kara, kahpe, kaskatı kamasını çeker;
Kahramanca kaldırıp kendi köpüren kanlı bağrını deler.
Dut ağacının gölgesinde bekleyen Thisbe de,
Sevdiğinin hançerini çeker ve ölür.
Ötesine gelince, o da oyunculara kalsın:
Aslan, Ay Işığı, Duvar ve çifte âşıklar varsın,
Olan biten neyse size uzun uzadıya anlatsın.

(Quince, Bottom, Flute, Snug, Starveling çıkarlar.)

THESEUS
Merak ediyorum, acaba aslan konuşacak mı?

DEMETRIUS
Niye olmasın lordum,
Onca eşek konuşurken, aslan niye konuşmasın!

SNOUT *(Duvar rolünde)*
Oyunlardan bu oyunda ben Duvar'ı oynuyorum,
Snout derler adıma, size kendimi sunuyorum.
Hem bilin ki bu duvar çok başka bir duvar,
Bir yerinde çatlak bir deliği ya da yarığı var.
İşte âşıklar, Pyramus ve Thisbe,
Sık sık gizlice bu yarıktan fısıldaştılar.
Bu kireç, bu harç ve bu taş gösteriyor ki,
Size bahsettiğim duvar benim, doğrusu da bu kadar.
Sağda ve solda olmak üzere şu gördüğünüz de çatlak:
Korkulu âşıklar burdan fısıldaşacak.

THESEUS
Kireç ve kıldan, daha güzel bir konuşma bekler miydin?

DEMETRIUS
Hayatımda gördüğüm en akıllı konuşan duvar.

(Pyramus rolünde Bottom girer.)

THESEUS
Pyramus Duvar'a yaklaşıyor. Susalım!

BOTTOM *(Pyramus)*
Ey acı suratlı gece, ey kapkara renkli gece!
Ey gündüz yokken yerini dolduran gece!
Ah gece, ah gece, yazık, ne korkunç iki hece!
Korkarım Thisbe verdiği sözü unuttu bence.
Ve sen, ey Duvar, ey tatlı ve şirin Duvar,
Babasının arazisiyle benim aramda dikiliyor olsan da,
Ey Duvar, canım Duvar, tatlı ve şirin Duvar,
Çatlağını göstersen de aradan bir göz atsam ne var!

(Duvar parmaklarını kaldırır.)

Sağ olasın nazik Duvar. Jüpiter [3] seni korusun.
Ama ne görüyorum! Thisbe filan görmüyorum!
Ah hain Duvar. Mutluluk görmüyorum öte yanında;
Lanet olsun beni böyle aldatan taşlarına!

THESEUS
Duyarlı olduğuna göre, bence Duvar da onu lanetlemeli.

BOTTOM
Hayır efendim, aslında bunu yapamaz. "Aldatan taşlarına" Thisbe'nin işareti. Şimdi Thisbe girecek; ben de onu duvarın arasından keşfedeceğim. Göreceksiniz – tam size söylediğim gibi olacak her şey. İşte geliyor.

(Thisbe rolünde Flute girer.)

FLUTE *(Thisbe)*
Ah Duvar, sevgili Pyramus'umla beni ayırdığın için
İniltilerimi kim bilir kaç kere duymuşsundur.
Kiraz dudaklarımla kaç kere öpmüşümdür;
Kireç ve kılla örülü taşlarını senin.

BOTTOM *(Pyramus)*
Bir ses görüyorum. Şu çatlağa gideyim;
Thisbe'min yüzünü duyabilir miyim, bakayım. Thisbe!

FLUTE *(Thisbe)*
Sevgilim! Sevgilimsin sanırım?

BOTTOM *(Pyramus)*
Ne sanırsan san, kibar sevgilin karşında duran;
Ve Limander [4] gibi sadık kalacağım sana inan.

FLUTE *(Thisbe)*
Tıpkı Helen gibi, ben de;
Kader Tanrıçaları canımı alana dek.

BOTTOM *(Pyramus)*
Şafalus bile Prokrus'u [5] böyle sevmemişti.

FLUTE *(Thisbe)*
Şafalus nasıl sevdiyse Prokrus'u, öyle sevdim ben de seni.

BOTTOM *(Pyramus)*
Ah, öp beni şu hain duvarın deliğinden!

FLUTE *(Thisbe)*
Dudaklarını değil, duvarın deliğini öpüyorum ben.

BOTTOM *(Pyramus)*
Ninenin mezarında buluşalım mı hemen?

FLUTE *(Thisbe)*
Ölüm de olsa, kalım da olsa geliyorum gecikmeden.

(Bottom ve Flute çıkarlar.)

SNOUT (*Duvar*)

Böylece ben Duvar'ın rolü bitmiş oluyor;
Başka sözü kalmayınca, Duvar'a gitmek kalıyor.

(*Çıkar.*)

THESEUS

Komşular arasında duvar kalmadı artık.

DEMETRIUS

Duvarlar böyle başına buyruk olursa işimiz iş.

HIPPOLYTA

Hayatımda bundan saçma bir şey duymamıştım.

THESEUS

Oyuncunun en iyisi bile bir gölgeden başka nedir ki! Ama hayal yardımcı olursa onlara, en kötüsü bile çok kötü sayılmayabilir.

HIPPOLYTA

Onlarınki değil, senin hayalin demek istiyorsun herhalde.

THESEUS

Onları, kendilerinin gördüğünden daha kötü görmezsek, seçkin kişiler sayılabilirler bence. Bak, işte iki soylu yaratık geliyor. Bir insan ve bir aslan.

(*Aslan rolünde Snug ve Ay Işığı rolünde Starveling girerler.*)

SNUG (*Aslan*)

Siz, sayın bayanlar – Yerde sürünen canavar fareden bile
Yumuşacık yürekleri korkudan tıp tıp atan siz –
Hırçın aslan en azgın öfkesiyle kükremeye başlayınca,
Hem titreyecek hem de sarsılacaksınız belki de.
Öyleyse bilin ki, doğramacı Snug benim adım.
Aslında ne yırtıcı bir aslanım, ne de eşi aslanın.
Eğer buraya gerçekten bir aslan olarak gelmiş olsaydım.
Sanırım beş para etmezdi canım.

THESEUS
Ne ince düşünceli bir hayvan! Yüreği de çok yufka.

DEMETRIUS
Bir canavar olarak, lordum, gördüklerimin en iyisi.

LYSANDER
Tilki kadar gözüpek bir aslan bu!

THESEUS
Evet, kaz kadar da ihtiyatlı.

DEMETRIUS
Pek değil lordum. O cesaretle ihtiyatı bir arada götüremez; ama tilki kazı birlikte götürür.

THESEUS
Doğru; bu ihtiyat cesareti götüremez: Kaz tilkiyi nasıl götüremezse. Neyse, sonucu ona bırakıp bakalım Ay ne diyecek.

STARVELING (*Ay Işığı*)
Bu fener, boynuzlu ayı temsil ediyor.

DEMETRIUS
Bence boynuzları kafasına takmalıydı.

THESEUS
Henüz hilal olacak kadar büyümediği için boynuzları çıkmamış.

STARVELING (*Ay Işığı*)
Bu fener boynuzlu ayı temsil ediyor,
Ben de aydaki adam olarak gözüküyorum.

THESEUS
Yaptıkları en büyük yanlış! Adam fenerin içine konmalıydı. Aydaki adam nasıl olabilir yoksa?

DEMETRIUS
Mumdan korktuğu için giremiyor. Baksanıza nasıl yanıyor!

HIPPOLYTA
Bu aydan sıkıldım. Biraz değişemez mi?

THESEUS
Düşünce ışığı soluk olduğuna göre, kaybolmak üzere herhalde. Ama saygı ve nezaket beklememizi gerektiriyor.

LYSANDER
Devam et, Ay.

STARVELING
Size yalnız şunu söylemek isterim ki şu fener, ay demek. Ben aydaki adam, şu dikenli çalı benim dikenli çalım, evet şu köpek de benim köpeğim...

DEMETRIUS
Bunların hepsinin fenerin içinde olması gerekmez mi? Hepsi ayda çünkü. Hey, susalım: Thisbe geliyor.

(Thisbe rolünde Flute girer.)

FLUTE *(Thisbe)*
İşte koca ninenin mezarı. Sevdiğim nerde?

SNUG *(Aslan)*
Hrrr!

(Aslan kükrer. Thisbe kaçar.)

DEMETRIUS
O ne kükreyişti, Aslan!

THESEUS
O ne kaçıştı, Thisbe!

HIPPOLYTA
O ne parlayıştı, Ay! Gerçekten Ay çok gösterişli parlıyor.

(Aslan Thisbe'nin şalını parçalar. Çıkar.)

THESEUS
İyi kaçırttın, Aslan!

DEMETRIUS
Sonra Pyramus geldi.

LYSANDER
Aslan da yok oldu.

(Pyramus girer.)

BOTTOM *(Pyramus)*
Sevgili Aycığım, güneşli ışınların için çok teşekkürler.
Böyle pırıl pırıl parladığın için çok teşekkür ederim sana Ay.
Şıkır şıkır, ışıl ışıl ışınların olmasa,
Bulamazdım belki ben benzersiz Thisbe'mi burda.
Ama dur – Bu da ne böyle!
Bahtsız yiğit, ne bu, söyle!
İçim yanıyor kederle.
Görüyor musunuz gözlerim?
Şimdi ben neylerim?
Ah, yeşil başlı ördeğim!
Güzelim şalın şere serpe
Kana bulanmış meleğim.
Gel üstüme azgın kader;
Çekinme, olamam daha beter.
Kes ipliği inceldiği yerden,
Bindir, bastır, batır ve bitir.

THESEUS
Böyle bir acı ve sevdiği birinin ölümü çok üzebilir insanı gerçekten...

HIPPOLYTA
Çok acıdım adama, içim parçalandı.

BOTTOM *(Pyramus)*
Ah doğa, aslanı yaratacak sanki ne vardı?
İşte bak, hain aslan sevdiğim çiçeği kopardı.
Güzellikte eşi yok onun dünyada – yani, yoktu –

Daha böyle bir kız yaşamadı yeryüzünde;
Sevmedi, beğenmedi, sevinmedi!
Akın yaşlar, durmayın akın,
Çık hançerim sonum yakın.
Gir göğsüne Pyramus'un,
Sol göğsünü del geç ki,
Hop hop etmesin yüreği.
Böyle ölünür işte – böyle böyle böyle.

(Hançeri göğsüne batırır.)

İşte şimdi ölüyüm,
Göklerin malıyım.
Ruhum uçup gitti,
Dilin ışığı bitti.

(Starveling – Ay Işığı – çıkar.)

Haydi sen de yok ol, Ay.
Öl artık öl, öl, öl, öl.

(Ölür.)

DEMETRIUS

Böyle canlı ölen görmedim. Ne ölüştü!

LYSANDER

Neyse ki öldü de yok oldu, yoksa ondan korkulurdu.

THESEUS

Bir doktor olsa belki iyileşir, eşek olarak karşımıza gelir.

HIPPOLYTA

Thisbe gelip sevdiğini bulmadan önce Ay Işığı neden gitti?

THESEUS

Yıldız ışığında bulur. İşte geliyor. Onun konuşmasıyla bitiyor oyun.

(Thisbe rolünde Flute girer.)

HIPPOLYTA

Bana kalırsa bu Pyramus'a fazla uzun konuşma gerekmez. Umarım kısa keser.

DEMETRIUS

Kefeyi Pyramus ya da Thisbe'den yana kaydırmaya bir toz parçası yeter. Ne erkeğin erkekliğine, ne kadının kadınlığına diyecek var! Tanrı bizi korusun!

LYSANDER

O şipşirin gözleriyle Pyramus'u gördü bile

DEMETRIUS

İşte bakın, yakınmaya başlıyor:

FLUTE *(Thisbe)*

Uyuyor musun sevgilim?
O ne, yoksa öldün mü güvercinim?
Oh Pyramus, kalksana!
Konuş lütfen, konuşsana!
Dilini mu yuttun yoksa!
Ölmüş, ölmüş bu baksana!
O tatlı gözlerini
Mezar taşı örtecek artık.
Bu zambak dudaklar,
Bu kiraz burun,
Sarı papatya bu yanaklar,
Gitti artık, ne yazık!
Âşıklar, inleyin yanık yanık;
Pırasa yeşili gözleri sönük.
Hadi gel kader,
Gel yanıma
Süt gibi soluk ellerini,
Batır kanıma.
Sevdiğimin ipek ipliğini
Makasla kırptıktan sonra,

Vur bana da, acıma.
Dil, sus artık, konuşma!
Gel dostum hançer bana,
Gel bıçak, dal bağrıma.

(Hançeri göğsüne batırır.)

Hoşçakalın dostlar,
Thisbe'nin ömrü bu kadar,
Elveda, elveda, elveda.

(Ölür.)

THESEUS
Ay Işığı ve Aslan ölüleri gömebilir.

DEMETRIUS
Evet, Duvar da.

BOTTOM
(Yerinden doğrulur.)
Hayır hayır, biliyorsunuz, âşıkların babalarını birbirinden ayıran duvar yıkıldı. Son sözü görmek, ya da içimizden iki kişiden bir köy dansı duymak ister misiniz?

THESEUS
Lütfen; son söz istemez. Oyununuz açıklama gerektirmiyor ki. Asla özür dilemeyin: Bütün oyuncular öldükten sonra, suçlanacak kim kalıyor? Doğrusunu isterseniz, bu oyunu yazan, Pyramus'u kendisi oynasaydı ve Thisbe'nin çorap bağıyla kendini assaydı, çok güzel bir tragedya çıkardı ortaya. Yine de çıktı: Çok ilginç bir oyun sergilediniz. Son sözü geçelim de, köy dansınızı görelim.

(Bir dans. Bottom ve arkadaşları çıkar.)

Yarı gecenin demir dili "on iki" dedi.
Âşıklar, yatağa : Nerdeyse periler zamanı geldi.
Geceyi uyanık geçirdik, sabaha uykuda gireceğiz korkarım.

Biraz kaba saba olsa da oyun,
Gecenin ağır adımlarını duyurmadı bize. Sevgili dostlar, yatağa;
On beş gün sürecek düğünümüz daha.
Şenlikli geceler, yeni eğlenceler var önümüzde.

(Theseus, Hippolyta, Philostrate, Demetrius, Helena, Lysander, Hermia, lordlar ve ötekiler çıkar. Puck girer.)

PUCK

Aç aslan kükrüyor şimdi,
Kurt aya karşı uluyor.
Yorgun çiftçi evine dönmüş,
Yatağına serilmiş horluyor.
Sönmüş damgalar şimdi kızarıyor;
Baykuş çığlık çığlığa,
Döşeğinde yatan bahtsız zavallıya
Kefeni hatırlatıyor.
Şimdi vakitlerden gece vakti;
Mezarlar ağzını ardına dek açtı;
Her biri kendi hortlağını salıyor,
Kilise yolları hortlak kaynıyor.
Üç ülkenin ecesi,
Hekate'nin [6] çetesinden,
Güneşin önünden kaçan,
Bir rüyayı arar gibi
Karanlığın peşinden koşan
Biz periler
Şimdi yine coştuk.
Fare bile giremez
Bu kutsal eve artık.
Elimde süpürge, önden geldim ben,
Toz varsa kapının ardında,
Alayım diye hemen.

(Oberon, Titania ve periler girer.)

OBERON
Herkes koşsun yanaşsın
Ölgün, uykulu ocak başına;
Taşsın parıltısı her yana;
Her köşede ışıl ışıl oynaşsın.
Ruhlar periler yumurcaklar,
Oynasın, zıplasın, hiç durmasın,
Çalıdan kuş fırlar gibi hoplasın.
Şarkımızı hep birlikte söyleyelim,
Dönelim, sekelim, dans edelim.

TITANIA
Önce sözleri söyle, duyalım,
Sonra ezgiyi şakıyalım;
Hep birlikte el ele verip
Bu yeri artık kutsayalım.
(Şarkı ve dans)

OBERON
Şimdi gün ağarana dek
Her peri bu evde gezecek.
Gelin yatağına uğrarız;
En iyisi bu olsun der,
Hepimiz onu kutsarız.
Kimse orda doğacak,
Bahtı hep açık olacak.
Âşık çiftlerin üçü de
Sevgiden hiç şaşmayacak.
Kusur çıkmayacak soylarında;
Hiçbirine leke sürmeyecek doğa.
Doğuştan pırıl pırıl,
Tertemiz olacak çocukları;
Uğursuz ben, benek, yara
Uğramayacak onlara.
Her peri alsın çiğ tanesini,

Koyulsun yoluna şimdi.
Dolaşsın sarayı boydan boya,
Her bir odayı kutsasın.
Kim varsa girdiği yerde,
Ömrünce güven içinde yaşasın.
Hoplayın haydi, odalara sokulun,
Gün ağarmadan yanımda olun.

(Oberon, Titania ve periler çıkar.)

PUCK

(Seyirciye)

Biz gölgeler, kusur işlediysek eğer,
Şöyle düşünün ve bizi hoş görün:
Bu hayaller görünürken sahnemizde,
Siz de biraz kestirdiniz yerinizde.
Diyelim ki cılız ve anlamsızdı konumuz,
Ama rüyada geçmedi mi oyunumuz?
Sayın baylar, bayanlar, bizi bağışlarsanız,
Bir dahaki sefere daha iyi oynarız.
Övgü hak etmedikse bile,
Hislerinizi getirmeyin dile.
Doğrucu Puck'a güvenin
Bize bir fırsat verin.
Yine beğenmezseniz,
En yalancı Puck, deyin.
Şimdi sizlere iyi geceler;
Verin elinizi, anlaştıysak eğer.
Robin hepinize sağlık ve esenlik diler.

NOTLAR

BİRİNCİ PERDE

1. Eski Yunan efsanesine göre Theseus, Attika'nın en ünlü kahramanlarından biridir. Kadın savaşçı Amazonlarla yaptığı savaşı kazanır ve Kraliçe Hippolyta'yı ele geçirir.

2. Ay Tanrıçası Diana, aynı zamanda Bekâret Tanrıçasıydı. Ay, değişik görünüm, anlam ve çağrışımlarıyla *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'nda en belirgin simgelerden birini oluşturuyor.

3. Ovidius'un *Dönüşümler*'inde yer alan mitosa göre, Roma Aşk Tanrısı Kupid (Yunan Tanrısı Eros'un karşılığı), altından ve kurşundan iki türlü ok taşırmış. Altın ok aşka yol açar, kurşun ok aşkı uzaklaştırırmış.

4. Kumrular, Roma mitolojisinde Güzellik ve Aşk Tanrıçası Venüs'ün (Yunan Tanrıçası Afrodit karşılığı) kutsal kuşlarıymış ve Venüs'ün arabasını çekerlermiş.

5. Kartaca Kraliçesi Dido'yla Troyalı Aeneas'ın öyküsü, Vergilius'un *Aeneas* destanında anlatılır. Aeneas onu bırakıp gidince, Kraliçe Dido ateşe verilmiş bir odun yığınının üstünde kendini yakar.

6. Pyramus ve Thisbe'nin acıklı aşk öyküsü Ovidius'un *Dönüşümler*'inde anlatılır. Babilonyalı genç Pyramus'la sevgilisi Thisbe, Ninova Kralı Ninus'un mezarı yanındaki dut ağacının dibinde buluşmak üzere sözleşirler. Buluşma yerine ilk gelen Thisbe ordaki bir aslandan korkarak kaçar ve geride şalını bırakır. Aslan şalı dişlerken ona ağzındaki başka bir avdan kalma kanı bulaştırır. Sonra Pyramus gelir, kanlı şalı bulur ve sevgilisinin öldüğünü sanarak kendini öldürür. Thisbe döndüğünde Pyramus'u ölü bulur ve o da Pyramus'un hançeriyle kendini öldürür. Efsaneye göre, o gün bugündür dut ağacının beyaz meyvesi zaman zaman kan kırmızı olur.

7. Shakespeare'in zamanında kadın rollerine çocuklar (erkek) ya da genç erkekler çıkarmış.

İKİNCİ PERDE

1. Perigenia, Aegles, Ariadne, Antiopa: Theseus'un eski sevgilileri.
2. Hiems: Kış mevsimi. Genellikle yaşlılığı simgeler.
3. Neptün : Roma mitolojisinde Deniz Tanrısı (Yunan Tanrısı Poseidon karşılığı)
4. Ovidius'un *Dönüşümler*'inde anlatılan öyküye göre, Nehir Tanrısının güzel kızı Daphne, Güneş Tanrısı Apollo'dan kaçarken, onun elinden kurtulabilmek için bir defne ağacına dönüşmüş.
5. O çağda örümceklerin zehirli olduğuna inanılırmış.

ÜÇÜNCÜ PERDE

1. Aydınlık gecelerde ayın yüzünde görülen gölgeler bir insana benzetilir ve elinde bir çalı demeti tuttuğu sanılırmış.
2. Bir inanca göre, çiğ damlalan aydan gelirmiş.
3. Doğuda yaptlan ok ve yaylann üstün nitelikli olduğuna inanılırmış.
4. Şafak Tannçasının habercisi : Sabah yıldızı.
5. Kendini öldürenler İngiltere'de eskiden yol kavşaklarına gömülürmüş. Gereken dinsel törenle gömülmediklerinden, kendini öldürenler yanında, sellerde boğulanlann ruhları da lanetli sayılır ve bunların huzura kavuşamadıklarına inanılırmış.

DÖRDÜNCÜ PERDE

1. Bekâret Tannçası Diana'yla bağdaştınlan bir tür bitkinin ya da çiçeğin bekâret koruyucu özellikleri olduğu sanılırmış.
2. Girit ve Sparta'nın (Peloponez Yarımadası'nda bir kent) köpekleri ünlüymüş.
3. Sürek avlannda kullanılan köpekler, başka özellikleri yanında, seslerine göre de seçilirmiş. Kimi soylular, her şeyden önce en uyumlu, en "müzikal" sesi çıkaran köpek sürüsüne sahip olmakla övünürlermiş.
4. Kuşlann eşlerini Aziz Valentin gününde (14 Şubat) seçtikleri söylenirmiş.

BEŞİNCİ PERDE

1. Kentauros: Yunan mitolojisinde bir yaratık: Ayakları ve vücudu ata, başı, omuzları ve kolları insana benzermiş.

2. Bakanallar: Şarap ve Üreme Tanrısı Baküs'ün şenliklerine katılan Trakyalı kadınlar. Trakyalı şarkıcı Orpheus: Epik şiir Musa'sı (esin perisi) Kalliopeia ile Güneş Tanrısı Apollo'dan doğma, mitoslaşmış bir müzisyen. Sevgilisi Euridike'yi yitiren Orpheus başka kadınlara yüz vermez. Buna içerleyen Trakyalı kadınlar, Baküs şenlikleri sırasında Orpheus'u parça parça eder, öldürürler.

3. Jüpiter: Roma mitolojisinde Güneş Tanrısı ve Tanrılar Kralı (Yunan mitolojisinde Zeus karşılığı).

4. Limander : Leander. Yunan efsanesine göre genç Leander, her gece Çanakkale Boğazı'nı yüzerek geçer ve sevgilisi Hero'nun yanına gidermiş. Fırtınalı bir gün Leander boğulunca, Hero da kendini denize atar ve ölür.

5. Şafalus ve Prokrus : Bottom, Sefalus ve Prokris demek istiyor. Ovidius'un *Dönüşümler*'inde yer alan acıklı bir aşk öyküsünün baş kişileri Sefalus ve Prokris.

6. Tanrıça Hekate, göklerde Luna ve Cynthia adıyla, yeryüzünde Diana ve yeraltında Proserpine ve Hekate adıyla egemenlik sürermiş. Puck, Hekate'nin Gece ve Ay Tanrıçası kimliğine değiniyor.

KAYNAKÇA

A) Çeviri aşağıdaki basımdan, kısaltmasız olarak yapılmıştır:
Wells, Stanley (ed.), *A Midsummer Night's Dream* (New Penguin Shakespeare, Harmondsworth, 1967).

B) Oyunun öteki tek basımları arasında başlıcaları:
Clemen, Wolfgang (ed.), *A Midsummer Night's Dream* (Signet Shakespeare, London 1963).
Doran, Madeleine (ed.), *A Midsummer Night's Dream* (Pelican Shakespeare, Baltimore, Md., 1959).

C) Başlıca çalışma, eleştiri ve yorumlar:
Barber, C.L., *Shakespeare's Festive Comedy* (Princeton, N.J.,1959).
Briggs, K.M., *The Anatomy of Puck* (London, 1959).
Brown, J.R., *Shakespeare and his Comedies* (London, 1957).
Bullough, Geoffrey (ed.), *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, vol.1 (London 1957).
Charlton, H. B., *Shakespearian Comedy* (London, 1939).
Evans, Bertrand, *Shakespeare's Comedies* (Oxford, 1960).
Pettet, E. C., *Shakespeare and the Romance Traditon* (London, 1949).
Phialas, Peter G., *Shakespeare's Romantic Comedies* (Chapel Hill, N. C., 1966).
Young, David P., *Something of Great Constancy* (New Haven, Conn., 1966).

W. Shakespeare

BİR YAZ GECESİ RÜYASI

William Shakespeare

- Antonius ve Kleopatra
- Atinalı Timon
- Bir Yaz Gecesi Rüyası
- Coriolanus
- Fırtına
- Hamlet
- Huysuz Kız
- IV. Henry
- Julius Caesar
- Kral Lear
- Macbeth
- Onikinci Gece
- Othello
- Romeo ve Juliet
- Size Nasıl Geliyorsa
- Soneler
- Venedik Taciri
- Yanlışlıklar Komedyası
- Yeter ki Sonu İyi Bitsin

ISBN 975-14-0344-8

9 789751 403445